

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1900-BAN.

KÉZIRAT GYANÁNT

AZ AKADÉMIA BELSŐ HASZNÁLATÁRA.

BUDAPEST,

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA

1900.

TAGAJÁNÁSOK

1900-ban.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

BALASSA JÓZSEF budapesti főgymnasiumi tanárt levelező tagnak ajánlja **Simonyi Zsigmond** r tag. Az I. osztály ismételve — s tavaly majdnem egyhangúlag — nyilvánította óhaját, hogy tagjai sorában lássa azt, a kit már 14 s azután 9 évvel ezelőtt egy-egy tudományos munkával megbízott (*A phonetika elemei, különös tekintettel a magyar nyelvre* 1886. *A magyar nyelvjárások osztályozása és jellemzése* 1891.), s a kinek *Magyar Hangtanát* az Akadémia a Lukács Krisztina-díjjal jutalmazta. Ezenkívül számos jeles tudományos értekezése van. Ő az egyetlen, a ki tüzetesen foglalkozik a magyar nyelv hangtanával s azért tudományos munkásságunkban való közreműködésére mindenképen szükségünk van.

Dr. ERÖDI BÉLA orientalistát levelező tagnak ajánlja **Vámbery Ármin** ig. és t. tag. Dr. Erődi Bélát levelező tagnak ajánlom. Ő 1867-től kezdve, mint egyetemi hallgató, tölem tanulta a török és perzsa nyelvet s ezek gyakorlati elsajátítása végett 1868-ban Törökországba utazott, a honnan 1870-ben tért vissza s megint látogatta török és perzsa nyelvi előadásaimat s egyetemi tanulmányainak bevégezése után a török nyelvből mint fő- és a perzsa nyelvből mint mellék tárgyból kiállott vizsgálat alapján summa cum laude fokozattal bölcsészettudorrá avatott. Doctori dissertatiójául ismertette *Fuzuli* török költőnek *Leila* és *Medsnun* című költői beszélyét. Az azerbeidsani dialektusban írott költeménynek interpretációja és bő fordítási szemelvényekkel való ellátása Erődinek a török nyelvben való alapos jártasságáról és műfordítói ügyességéről is tanúskodik. Erődi már Törökországban való tartózkodása alatt kezdett fordítani a török és perzsa költészetből s azóta a keleti költészetnek számos remekeit ültette át magyar nyelvre. Fordításai részint önállóan jelentek meg, de legtöbbet közöltek belőlük a magyar folyóiratok. Lefordította *Osmer Chejjam Rubajatját* (négyesit), mely Keleti gyöngyök czímen 1871-ben jelent meg. Ezzel a fordító megelőzte a német irodalmat is; mert Chejjam németül csak néhány évvel később látott napvilágot. Nemsokára utána adott *Hafiz* költeményeiből két kötetkét. Majd belefogott *Firduszi Sahnáméjának* fordításába, alexandrinusokban. E nagy eposznak for-

ditásából már 1872-ben adott szemelvényeket. 1873-ban már készen volt *Zal* és *Rudabe* epizódja, melyet a Petőfi-Társaságban olvasott fel. Ugyanebben az évben olvasta fel *Szohráb* történetét. Azóta közel egy harmadát lefordította s gyakrabban közölt belőle nagyobb mutatóványokat. *Zohák* történetét Szász Károly a Kisfaludy-Társaságban is felolvasta. *Feridun* története megjelent az Erdélyi Múzeum-egylet évkönyvében. Firduszi nagy művének fordítása közben talált időt *Szádi* műveinek fordítására is. *Gulisztánját* 1889-ben adta ki; *Bosztánjának* fordítása is javarészen készen áll. Mutatóványok ebből is láttak már napvilágot a lapokban, folyóiratokban. Fordított ezenkívül *Dsámiból* is. A török költészet ismertetésére számtalan esszét írt. Ismertette a török színészetet, melyre először hívta fel a nyugat figyelmét. Ő előtte a bölcsejében levő török színészettel senki sem foglalkozott. Ismertette bő műfordítási szemelvényekkel *Fazli* költőnek *Gül ü Bülbül* című költői beszélyét (Beöthy Zsolt Életképek című folyóiratában), továbbá *Fuzulának Beng u Bade* (Hasis és Bor) című beszélyét. Sokat fordított *Báki* költőnek dalaiból. Megjelent remek fordításban *Bákinak Szulejman szultán halálára* írott elegiája. (Olcso könyvtár: A Balkán népek költészetéből.) Ismertette *Nefi* szatirikust, műveiből számos fordítással. Rövid tanulmányt adott a *török költészet fénykoráról* (a XVI. században). Még számtalan más tárgyú török irodalomtörténeti tanulmánya jelent meg, különösen a 70-es évek folyóirataiban. Figyelmet érdemlő nyelvészeti munka *Gyakorlati Török Nyelvtana*, mely önálló tanulmány alapján gyakorlati módszerrel tanítja meg az ozmanok nyelvét. E munkának sok része van abban, hogy a török nyelvnek tanulása hazánkban oly nagy lendületet vett. Erődi az új-görög nyelvet is bírja s ezen irodalom köréből vett műfordításaival is nagy érdemeket szerzett költészetünkben. Fordított sokat az új-görög népköltészetből és megismertette velünk *Christopulosz*-nak (az új-görög Anakreonnak) szép költeményeit. (L. Olcso könyvtár: A Balkán népek költészetéből). A bolgárok népköltészetét szintén az eredetiből vett számtalan műfordításaival tette irodalmunkban ismertté. Itt Erődinek csak nyelvészeti és műfordítói munkásságának ismertetésére szorítkozom. De számottevő munkásságot fejtett ő ki a földrajzi és utazási irodalom körében is, melyből csak legújabbán megjelent három főművét akarom kiemelni, melyek: *Utazásom Szicília és Málta szigetén*, *A Fáraók országában* és *A Szentföldön*. A két utóbbi Kelet ismertetésére becses forrásul használható.

FRECSKAY JÁNOS-t, a m. kir. szabadalmi hivatal segédhivatalának főigazgatóját, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának segédtagját *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. Frecskay János egy negyedszázaddal ezelőtt kezdte gyűjteni a technologia magyar műkifejezéseit, a melyeket az 1877–80-ban meg-

jelent *Találmányok Könyve* négy kötetében alkalmazott. Már e munkája is figyelmet keltett találó műszavaival, de még inkább az 1882-ben megindult *Mesterségek Könyvtára*; ebben a tárgyalt mesterségek minden részletére kiterjeszkedve, az eszközök, szerszámok, fogások, műtételek megnevezésére magyar észjárás szülte szavakat használt, a melyek azután szótárainkba is belekerültek. Ezen hasznos munkásságára való tekintettel a M. Tud. Akadémia 1882-ben megválasztotta a nyelvtudományi bizottság segédtagjává. Időközben fölku-
tatta a M. N. Múzeumban és a budapesti egyetemi könyvtárban őrzött több ezerre rugó régi czéhszabályokat és kijegyezte belőlük a mester-
szavakat. Ezeket a M. Nyelvörben tette közzé, a melynek két évtized óta dolgozótársa. Itt megjelent közleményei a következők: Czéhsza-
bályokban talált nyelvatatok, Szádfal. Egy ismeretlen szótár. Régi szavak és szólásmódok. A mesterszótár. Ev, év. Nagy kalitka. Mellső. Technologia. Pinczés. Párol. Idegenségek az otthonban. A -da, -de képző századik évfordulóján. Egy tudós, a ki szépíró. Válasz egy germanista szózatra. Mutatvány a Mesterszótárból. Csempe. Tügy. Ballaszt. Belöni. Kencze. Kóficz. Uszován. Pedzeni, edzeni. Mindezen a nyelvművelés terén hivatottsággal és sikeresen kifejtett munkássága alapján a M. T. Akadémia megbízta a *Mesterségek Szótárának* írásával. Ennek 50-re határozott füzetéből eddig 17 van előttünk. Az elbeszélő alak, a melyben az egyes mesterségeket élénk adja, közérthetőkké teszi az általa használt mesterszókat, és noha csak a munkát befejező összesített szótárból fogjuk megtudni, melyiket honnan meritette, már ma elmondhatni, hogy a magyar nyelv szellemének megfelelnek, s hogy nyelvünket egy eddig műveletlenül maradt téren tetemesen gazdagítják. Mindezek alapján ajánlom levező tagnak Frecskay Jánost, a ki hasznos munkásságával érdemessé tette magát e kitüntetésre.

Dr. KÉGL SÁNDOR egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Vámbery Ármán** ig. és tiszt. tag. Alulírt dr. Kégl Sándor urat, ki évek óta a perzsa nyelvet és irodalmat sajátos tanulmányai tárgyává tette, és ki e téren előnyösen működik, levelező tagnak ajánlom. Dolgozatai a következők: Tanulmányok az újabbkori perzsa irodalom történetéből. Budapest, 1892. (*Értekezések a nyelv és széptud. köréből.* XV. 11. sz.) Teheráni emlékek, *Magyar Szalon* 1890. Utazásom Persiába, *Vasárnapi Ujság* 1890. Egy persa király háreme Edud Eddaulet herceg följegyzései nyomán, *Budapesti Szemle* 1891. Kelet szocialistái, *Magyar Szalon* 1893. Politikai irányelvek keleten nyolcz-száz évvel ezelőtt, *Budapesti Szemle* 1892. Amánat és a hindusztáni dráma, *Egyet. Phil. Közlöny* 1894. Egy új Dsatáka gyűjtemény, *Budapesti Szemle* 1893. Előkelő perzsa nők a háremlen és az íróasztalnál, *Egyetértés* 1892. Naszreddin sah úti naplója 1889-ből, *Budapesti Szemle* 1895. A *Pallas Nagy Lexikonában*: A közép-

és kelet-ázsiai nyelvek és irodalmak czim alá tartozó cikkeket írta. Šeibânî ein moderner persischer Dichter des Pessimismus, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1892. Zur Geschichte der persischen Litteratur des XIX. Jahrhunderts, *Zeitschrift der deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 1893. Šâjek, ein Satyriker des Vagabundenlebens in Irân, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1893. Mohammed Hibelrûdis's Gami'ul tamtil, die erste neupersische Sprichwörtersammlung, *Zeitschrift der deutschen Morgenl. Gesellschaft* 1894. Die Memoiren eines Prinzen von Persien, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1895. Riza Kuli Xân als Dichter, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* 1897. Az újabb angol irodalom története, *Budapesti Szemle* 1898. Visál und seine Söhne, *Wiener Zeitschrift* 1898.

Dr. MELICH JÁNOS okleveles középiskolai tanárt, m. n. múzeumi könyvtári tisztviselőt, a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának segédtagját *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** rendes tag. Melich János mindössze hét év óta munkálkodik a nyelvtudomány terén s ezen aránylag rövid idő alatt valóban meglepő szaporaságú munkásságot fejtett ki, legfőképen a magyar szófejtés terén, a melyet teljes odaadással művel. Önálló munkái: 1. *Német vendégszók* (1895); ezt a M. T. Akadémia 1896-ban a Sámuel-díjjal tüntette ki. 2. *A gyöngyösi glosszák* (1898). 3. *A gyöngyösi latin-magyar szótártörődék* (bevezetéssel és jegyzetekkel 1898). 4. *Deutsche Ortsnamen und Lehnwörter des ungarischen Sprachschatzes* (Innsbruck, 1900; írta néhai dr. Lumtzer Viktorral együtt). 5. *Melyik nyelvjárásból valók a magyar nyelv régi német jövevényszavai?* (1900, a M. T. Akadémia értekezései között). Ezekon kívül igen sok kisebb-nagyobb közlemény jelent meg tőle a Nyelvtudományi Közleményekben és a M. Nyelvőrben; ilyenek: Kombinált igeidő-alak. Pótlások jövevényszavainkhoz: karapol, kappan, kotorgász, zsarol, perzsel. Török szavaink. Adatok a szlávság magyar elemeihez. Követ fűjni. Adatok a szláv jövevényszók korához. Iromba. A 3. szem. névmás j-s alakja az osztjákban. Fáré. Fene. Geréb. Sarjú. Ismeretlen magyar Calepinus. Jövevényszók: báhomos, házsongárd, rajnol, labane, esperest, zsebrák, marha Egy rejtelmes szó. Magyar-horvát glosszák. Jövevényszók: pozsár, pöröly, rákos, vakol. Magyar jövevények az erdélyi szászoknál. Háztűznézni. A schlägli és a beszterczei szójegyzék. Egy XVI. századbéli palóc-orosz szójegyzék. Téz sola Szómagyarázatok: dörököl, ejtel, áspa Örökkön-örökké. Szómagyarázatok: mafla, súrol, darabont, diéta, czimer, hoczos, egres, deres. Felnagy és Felnegovics. Még egyszer a felnagy. Vatalé (az Akadémiától dicséretben részesített fejtegetés). Pótlások olasz jövevényszavainkhoz. A 'lesz' mint időképző. Keltys. Jegyzetek Szarvas Gábor német jövevényszavaihoz. Tarack. Feestej. Körözs vagy Körös.

Furik. Heyden Sebald beszélgetései. Erdélyi szász jövevényszók. Szeremle. Tözsér. A kolozsvári kódex. Dözsöl. Szavaty, zavagy, zuvat. A Bécsi és a Müncheneri kódex írói. A Jordánszky- és az Érdy-kódexhez. Kalangya. Lőcs. Két ritka szó. Pötye. Szavatys. A „beles” olaszok. Dukát = dutka? Ezeken kívül írt jó csomó könyvismertetést, továbbá több könyvészeti és néprajzi közleményt. Melich János egész eddigi munkássága nemcsak a magyar, hanem a germán és a szláv nyelvtudomány terén való jártasságról is tesz bizonyosságot, nemkülönben széleskörű érdeklődésről, éles megfigyelő és kombináló tehetségről. Dolgozatai szigorú tudományos kritikával készültek és különösen a magyar szófejtés terén való ismereteinket sok becses adalékkal gyarapították. Régi német jövevényszavaink honnanvalóságáról szóló akadémiai fölolvastatás módszer és eredmény tekintetében egyike a legjelesebb magyar nyelvtudományi értekezéseknek; német jövevényszavainkról szóló nagy munkája pedig (a melyet dr. Lumtzer V.-val együtt írt és elhunytá után maga még egyszer átdolgozott) az egész anyagnak a tudomány mai színvonalán álló első kritikai összeállítása és minden tekintetben nagyon kiváló munka, a mely bizonyára nemcsak idehaza, hanem a külföldön is részesülni fog a jól megérdemelt elismerésben. Mindezek alapján dr. Melich Jánost, a ki néhány év alatt lankadatlan szorgalommal kifejtett érdemes munkásságával már is jó nevet vívott ki magának a nyelvtudomány terén, megválasztásra bátorodom ajánlani. Meg vagyok róla győződve, hogy tőle még igen sokat várhatunk és az Akadémia kitüntetése bizonnyára még lelkebb munkálkodásra fogja serkenteni.

Dr. VÁRI REZSŐ budapesti egyetemi magán- és főgymnasiunai rendes tanárt a M. Tud. Akadémia I. osztályának nyelvtudományi alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Hegedüs István** I. tag. Dr. Vári Rezső a class.-philologiai hermeneutika és kritika terén mintegy tizenhárom év óta folytat tevékeny és sikeres munkásságot, a byzanci irodalomnak magyar történelmi forrásokul szolgáló termékeit kutatja, kiadja és magyarázza. Eddigi munkáinak száma közel félszáz magyar, német és latin nyelven írott kisebb-nagyobb értekezés, melyek hazai és külföldi tudományos folyóiratokban jelentek meg. Első nagyobb értekezése: „De digammo in hymnis Homericis quaestiones”, melyet doctori értekezésül nyújtott be a budapesti egyetemre 1889-ben, már módszeres philologusi iskolázottságra vall. Azután Ábellet külföldi tanulmányútján oly gazdag kritikai anyagot gyűjtött egybe és dolgozott fel az Orphica, a homerosi himnuszok, Oppianus, Nanziani Gergely művei, Nicander Alexipharmaca-ja, Theodolus kézirati hagyományából, oly szép palaeographiai jártasságot szerzett meg, hogy külföldi tekintélyes tudósok (köztük Ludwig is) Vári collatióit felhasználták. A millennium kiadásai sorába fölvetett történeti források közt Böles Leo és Constantin Porphyrogenneta

magyar vonatkozású műveinek kiadásában, szövegkritikai hagyományának méltatásában, fordításában (így Böcs Leo Hadi Taktikája XVIII. fejezetének kitűnő fordítását adta), sőt maguk e munkák forrásának tanulmányozásában Vári nemcsak buzgalmat, de kiváló képességet is tanúsított. A Pallas- és az Ókori lexikon számára írt nagyszámú cikkeit csak azért érintem, hogy kitarító szorgalmának és lankadatlan tevékenységének újabb példáját mutassam föl. Akadémiai tagajánlásnál kiváló fontosságú szempontnak tekintem a tudomány közös versenymunkájában támadt hézagok pótlását újabb, arra való erők bevonásával. A görög és latin palaeographia művelője ily hézagot hivatott betölteni. Vári e téren képességét bebizonyította, kedvet, lelkesedéssel, és pedig ideális lelkesedéssel munkálkodott, egyetemünkön is a philologia e fontos segédtudományából tart előadásokat és gyakorlatokat. A fentebbiekre tekintettel azt hiszem, méltóvá tette magát arra, hogy az Akadémia kifejezze irányában elismerését és további mukásságra buzdítsa az által, hogy levelező tagjai sorába válassza. — **UGYANÓT** ajánlja **Pecz Vilmos** l. t. Vári Rezső tizenhárom év óta működik a classica-philologiai irodalom terén. Mellőzve ismertetéseinek és bírálatainak egyenként való megnevezését, csak önálló munkáinak, értekezéseinek és cikkeinek felsorolására szorítkozom, melyek a következők: 1. *Egy ellenmondás Herodotosnál*. Egy. Phil. Közl. 1888. 2. *Matthaeus Fortunatus*. Egy. Phil. Közl. 1888. 3. *Ad Panyassidis Heracleam*. Egy. Phil. Közl. 1888. 4. *A homerosi háznak néhány alkotórészéről*. Egy. Phil. Közl. 1889. 5. *A Magyar Nemzeti Múzeum egy viridariumcodexéről*. Egy. Phil. Közl. 1889. 6. *De digammo in hymnis homericis quaestiones. I.* Budapestini, Pfeiffer, 1889. 7. *Index verborum ad Festum*. A Thewrewk-féle Festus-kiadás első kötetében. 1889. 8. *Ábel Jenő*. Egy. Phil. Közl. 1890. 9. *A homerosi hymnusok codex Estensisé és szövegkritikai értéke*. Egy. Phil. Közl. 1890. 10. *Ad hymni HomERICI qui dicitur in Apollinem*. Egy. Phil. Közl. 1890. 11. *Néhány észrevétel kilikiai Oppianushoz*. Egy. Phil. Közl. 1890. 12. *Joannis Botaniatae carmen de metro iambico*. Egy. Phil. Közl. 1890. 13. *Megjegyzések Kisfaludy Károly Mohácsának görög fordítására*. Egy. Phil. Közl. 1890. 14. *Eugen Ábel*. Ungarische Revue 1890. 15. *Eugen Ábel*. Biographisches Jahrbuch für Alterthumskunde. 1890. 16. *Nova fragmenta Orphica*. Wiener Studien. 1890. 17. *A homerosi hymnusok Aurispa-codexének olvasásai*. Egy. Phil. Közl. 1891. 18. *Scholia Vetera in Nicandri Alexipharmaca. Recensuerunt Eugenius Ábel et Rudolfus Vári*. A M. T. Akad. kiadványa. 1891. 19. *A Nikander-szkolionokról*. Akadémiai Értesítő. 1891. 20. *Der Codex Ravennas 138. III. D² des Lucanus*. Ungarische Revue 1891. 21. *Szövegjavítások kilikiai Oppinianushoz*. Egy. Phil. Közl. 1892. 22. *A művelt modorról. Bergsontól*. Fordítás francziából. Egyet. Közoktatásügyi Szemle. 1892. 23. *Der Codex*

Aurispae der hom. Hymnen. Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik. 1892. 24. *Ad Lucani codices Estenses.* Egy. Phil. Közl. 1893. 25. *Oppiani Cilicis codicum in bibliothecis hodie observatoium series.* Neue Jahrbücher für Philologie. 1893. 26. Több mint négyszáz classica-philologiai czikk a Pallas Nagy Lexikonának 1893—1894-ben megjelent I—VI. kötetében, melyek közül kiemelendők a következők: Ábel Jenő, Achilleus, Adónis, Agdistis, Aiás, Aischinés, Aischylos, Adamás, Áldozat, Amázonok, Anakreón, Aphrodité, Apollón, Apollonius, Arés, Argonauták, Aristophanés, Artemis, Asklépios, Athéné, Atreus, Batrachomyomachia, Bellerophon, Bentley R., Beócia, Bitinia, Budapesti Phil. Társ., Catullus, Ceres, Charisok, Cicero, Czirkuszi Játékok, Delfi jós hely, Démétér, Demosthenés, Deukalion, Digamma, Dionysos, Dioskurok, Dirke. 27. *Leo Sapiens taktikus munkájának görög kéziratairól.* Akadémiai Értesítő. 1894. 28. *Bölcs Leó Taktikájának az Escorialban levő kéziatei.* Hadtörténelmi közlemények 1894. 29. *Szövegjavítások kilikiai Oppianushoz.* Egy. Phil. Közl. 1895. 30. *A classica-philologia módszeresítése hazánkban.* Egy. Phil. Közl. 1895. 31. *Theodolus pásztori költeménye.* Egy. Phil. Közl. 1895. 32. *Urbicius taktiko-strategikus munkájának firenzei codexe.* Egy. Phil. Közl. 1895. 33. *Jelentés Constantinus Porphyrogenitus de administrando imperio cz. munkájának kéziratairól.* Akadémiai Értesítő 1895. 34. *Bölcs Leó Taktikája.* Bárcaay Oskárral együtt kidolgozva. Hadtörténelmi Közlemények 1896. 35. *Bölcs Leó császárnak a hadi taktikáról szóló munkája.* Programm-értekezés 1896. 36. *Sancti Gregorii Nazianzeni Codicis Medic. Laurentiani celeberrimi collatio. I.* Egy. Phil. Közl. 1896. *II.* Ugyanott 1897. *III.* Ugyanott 1898. 37. *Bölcs Leó Hadi Taktikájának XVIII. fejezete.* Megjelenik „A magyar honfoglalás kút-fői“ czimű akadémiai millenniumi kiadványában. Kefelevonat. 1897. 38. *Ad Nicandra Alexipharmacorum vs. 62. 63.* Egy. Phil. Közl. 1897. 39. *Megjegyzések Bölc Leó taktikájának egyes helyeihez.* I. Egy. Phil. Közl. 1897. 40. *Bölcs Leó császárnak „A hadi taktikáról“ szóló munkája.* Kútfőtanulmány. Olvastatott a M. Tud. Akadémia II. oszt. 1897. április 5-ikén tartott ülésén. Kiadta a M. Tud. Akadémia 1898-ban. 41. *Miscella critica.* Egy. Phil. Közl. 1900. 42. *Zum Strategikos des Onesandros.* Fleckeisen, Jahrbücher, 1897. 407—408. I. 43. *A philologiai szövegkritika fogalma, módszere és feladatai.* Budapesti Szemle, 1897. 44. *La philologia in Ungheria nel 1896.* Athene e Roma, I. évf. 1. sz. 45. *Az általam szerkesztett Ó-kori Lexikonba írja a görög eposra és a görög szaktudományi írókra vonatkozó cikkeket.* Várinak tudománya terén való működését lankadatlan buzgalom és szakadatlan productiv munkásság, lelkiismeretes pontosság és alapos tudás, tehetség és önállóság jellemzik. Főképen hazai és külföldi szakfolyóiratokban magyar,

német és latin nyelven megjelent tudományos dolgozataiban, melyek közül kiválnak a 6., 9., 12., 15., 16., 18., 21., 23., 25., 27., 28., 30., 34., 35., 37. és 40. sz. alatt említettek és a Cicerót tárgyzó czikk' a Pallas Nagy Lexikonában, a kutató irány uralkodik. Elismerést érdemel Vári működésében az a momentum, hogy egy annyira internationalis tudomány terén, mint a classica-philologia, nemcsak a közvetlen hazai érdekeket szolgálja, hanem megfordul e tudomány külföldi forumán is. Vári ezt a kettős feladatot tisztességgel teljesítette eddigi irodalmi működésében, és elismerést vivott ki magának úgy hazánkban, mint a külföldön. Három külföldi tanulmányi útjában az olasz-, francia-, angol-, német- és spanyolországi könyvtárakban folytatott tanulmányai által megszerezte magának a kéziratokban, palaeographiában, hermeneutikában és kritikában való jártasságot, melyet azután értékesített hasonló tárgyú és irányú munkáiban. Dolgozatai értékesek; kutatásai, melyekről munkáiban beszámol, eredményesek. Különösen elismerésre méltó szolgálatot tett Vári nemzeti történetírásunknak Böles Leo Hadi Taktikája tárgyában folytatott tanulmányaival, melyeknek eredménye a „Böles Leo Hadi Taktikájának XVIII. fejezete“ című dolgozat „A magyar honfoglalás kútfői“ című akadémiai millenniumi kiadványban, továbbá a nevezett császár hadi taktikájáról szóló kútfő-tanulmány. Az előbbeniben Vári Böles Leónak jobb szövegét adja, mint az eddigi kiadások, mert a szöveg-hagyományt az eddigi kiadóknál jobban ismeri, s így természetes, hogy a Vári által az eredeti szöveggel párhuzamosan adott magyar fordítás is lényegesen eltér az eddigi fordításoktól. Méltán várható tehát, hogy ez a kiadás több világosságot fog vetni a magyarok hadi és tábori életére. A mi Várinak külföldön való fogadtatását illeti, felemlítendőnek tartom, hogy Hollander (Über die neu bekannte gewordenen Handschriften der homerischen Hymnen, Osnabrück, 1895) elismerőleg nyilatkozott „Der Codex Aurispae der homer. Hymnen“ cz., a „Neue Jahrbücher für Philologie“ 1892-ik évfolyamában megjelent értekezéséről, melyben Vári a homerosi hymnusoknak a párisi Bibliothèque Nationaleban általa talált értékes kéziratát ismerteti; hogy Ludwig Arthur „Procli Lycii Carmina“ (1895) és „Die homerische Batrachomyomachie“ (1896) című munkáiban collatiokat használt fel Váritól; és hogy Krumbacher, kinek, mint a Byzantinische Zeitschrift szerkesztőjének, Vári byzantinumi érdekű dolgozatainak ismertetését megküldöttem, levélben sajnálatát fejezte ki előttem a fölött, hogy nem ismervén előbb Vári dolgozatait, az azokban foglalt eredményeket „Geschichte der byzantinischen Litteratur“ című munkájának második kiadásában nem értékesíthette. Fentemlített kútfőtanulmányában Vári megdönthetetlen okokkal bizonyítja Zachariae v. Lingenthal ellenében, hogy a hadi taktika szerzője nem isauriai III. Leo császár, hanem Böles VI. Leo császár; fejtegetései folytán helytelennek bizonyul Salamon Ferencz abbeli nézete, hogy Urbicius (= Mau-

ricius), Leo és Constantinus egy közös forrásból merítették taktikáikat, mert Leo egyebek között Urbiciust is kiírta, míg Constantinus csak Leót dolgozta át. A mondottak alapján Vári Rezsőt levelező tagul való megválasztásra a legmelegebben ajánlom.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

VADNAY KÁROLY levelező tagot *rendes* tagnak ajánlja **Beöthy Zsolt** r. tag. Szerencsém van az I. osztály B) alosztályában megüresedett *rendes* tagsági helyre Vadnay Károly levelező tagot, a Kisfaludy-Társaság r. tagját, a Budapesti Közlöny szerkesztőjét tisztelettel ajánlani. Vadnay innen-onnan félszízados munkása regény-költészetünknek, irodalmi kritikánknak és hirlapírásunknak. E hosszú pályáján nemcsak magának szerzett nemes és finom tehetségével elismerést és tiszteletet, hanem működésének ritka lelkiimeretességével, de izlésének nem alkuvó kényességével, felfogásának komolyságával és hangjának méltóságával hiven és sikeresen örzi maig irodalmunknak nemesebb hagyományait. Mint az ötvenes és hatvanas évek egyik legjobb elbeszélőjét, ki különösen fiatal lelkek világának híú és költőii rajzával, de meg stíljének választékos s mégis eleven és magyaros jellegével tünt ki, Akadémiánk már 1872-ben levelező tagjává választotta. Azóta épen nem pihent. Nem szükséges részletesen elsorolnom munkáit: emlékiratainak kedves, tanulságos és kegyetes rajzait; elbeszéléseinek (*Immaculata*, *Besorozott*, *Hymen* stb.) nemes erkölcsi nézettől s a hazafias kegyelet melegétől áthatott, olykor humoros színezetű képeit; emlékbeszédeinek és bírálatainak tiszta ítéletekkel és szép formájukkal egyaránt kiváló sorozatát. Csak azt legyen szabad megjegyeznem, hogy aligha van tagtársaink között, ki egyenesen Akadémiánk irányában a hű köteleességérzetnek, sőt benső ragaszkodásnak több és állandóbb jelét adta volna, mint Vadnay Károly. A ki annyi tekintetben járhat és valósággal jár is például előttünk: méltán és első sorban illeti meg az a tisztesség melyre őt ajánlani szerencsém van.

KOZMA ANDOR-t, a Kisfaludy-Társaság *rendes* tagját *levelező* tagnak ajánlja **Vadnay Károly** l. tag. Bátor vagyok levelező tagnak ajánlani Kozma Andort, költőii és elbeszélőii irodalmunk hivatott és nagymunkásságú művelőjét, a Kisfaludy-Társaság jeles buzgó-ságú tagját. Folytonos termékenysége s önállóan kiadott könyvei (*Tegnap és ma*, *Korképek*, *Versek*, *Szatirák*, *Humoros historiák*) sokkal ismeretesebbek, semhogy tehetségének és működésének részletes jellemzésére volna szükség az osztály tagjainak körében. Elvölt már e körben mondva róla, hogy érzésében eleven, gondolataiban, ötleteiben bő, kedélyében meleg, észjárásában, nyelvében, stíl-

jében magyaros, formáiban művészi, egész előadásában izléses író és költő, kinek működése jelentékenyen gyarapíthatná az alosztály költői, széptudományi, felolvasó, bíráló munkásságát. E meggyőződésben ajánlom megválasztását.

Dr. SZÉCHY KÁROLY kolozsvári tud. egyetemi tanárt, az I. osztály szépirodalmi alosztályába *levelező* tagnak ajánlja **Badics Ferencz** l. t. Széchy Károly mint a magyar irodalomtörténet és aesthetika tanára húsz (csupán az egyetemen is már tizenöt) s mint író közel harmincz év óta műveli az irodalmat. Első nagyobb munkáját: *Bessenyei György életrajzát* (1872) a Kisfaludy-Társaság adta ki, az utolsót: *Zrínyi munkái*-nak első kritikai kiadását, Akadémiánk megbízásából készíti. E két határpont közé egész sora esik a jelentős munkáknak: *Vajda Péter élete és művei* (1892), *Pannoniai Ének* (1893), *Gróf Gvadányi József* (a Magy. Tört. Életrajzok során, 1894), *Gróf Zrínyi Miklós I—III.* (u. o. 1896—1900) és *Kisebb Tanulmányok* (1897) czim alatt irodalmunk régibb és újabb korából egy-egy fejezet. Valamennyit eredeti és sokoldalú kutatás, önálló felfogás és formaérzék jellemzik, s nemcsak az alapos készütségu tudóst, hanem a szépirót is előnyösen mutatják be. Kisebb költeményeken kívül adott egy verses regényt is: *Szép Ilonkát* (1881) és régebben — mint az *Ellenőr* irodalmi rovatvezetője, majd az *Otthon* cz. folyóirat szerkesztője, utóbb más szépirodalmi és politikai lapok munkatársa — számos tárczacikket írt, melyekből egy kötetre valót (1880—1897) *Benyomások és emlékek* cz. alatt összegyűjtve is kiadott. Legnagyobbbrészt irodalmi és művészeti vonatkozású czikkek ezek, melyeket a sokoldalú tudós tartalmasokká, a benyomások iránt fogékony lélek subjectivitása színesekké, a választékos előadás pedig élvezetes olvasmányokká tesz. Mindezek alapján ismételve a legmelegebben ajánlom Széchy-t lev. tagságra, mint a ki eddigi működésével bőven rászolgált ez elismerésre, s a kitől — javakorbéli ember lévén (szül. 1848) — még ezután is nyomós működést várhatunk.

AZ I. OSZTÁLYBA.

C. BARBIER DE MEYNARD orientalistát *külső* tagnak ajánlja **Goldziher Ignác** r. tag. A nyelv- és széptudományi osztály külső tagjául ajánlom C. Barbier de Meynard urat, Párisban, az Institut tagját, a Collège de France tanárát, az École spéciale des Langues Orientales igazgatóját, a Société asiatique elnökét, ki az arab, perzsa és török nyelvekre és irodalmakra, úgymint a keleti műveltség történetére vonatkozó nagyszámú és nagyhatású munkáival négy évtized óta az orientalis tudomány vezérlő egyéniségei között a legelső helyek egyikét foglalja el.

BRUGMANN KÁROLY lipesei egyetemi tanárt *külső* tag-nak ajánlja Petz Gedeon I. tag. Alólirott külső tagul ajánlja Brugmann Károlyt, a lipesei egyetemen az indo-germán összehasonlító nyelvtudomány ny. tanárát Brugmann a mai nyelvtudománynak egyik legkiválóbb alakja, a kinek működésében szerencsésen egyesül egyfelől a részletkérdések bűvárlatába elmélyedő kutatónak éles megfigyelő tehetsége, aprólékos gondossága, másfelől a tudomány egészét magas szempontokból, széles látókörrrel áttekintő tudósnak összefoglaló képessége. Gazdag irodalmi munkásságának első felében inkább amaz egyes részletkérdések felderítése foglalkoztatta őt, míg a másodikban biztos kézzel rajzolta meg az indo-germán összehasonlító nyelvtudomány nagyarányú épületének körvonalait. Brugmann Curtius György oldalán kezdette meg tudományos munkásságát s már a Curtius-féle *Studien zur griechischen und lateinischen Grammatik* köteteiben megjelent dolgozatai az indo-germán hangtan nem egy fontos kérdésére vetettek világosságot. Majd a *Morphologische Untersuchungen auf dem Gebiete der indo-german. Sprachen* (5 kötet 1878—1890) cz. gyűjteményben, melyet ő és Osthoff együtt adtak ki, közölt számos becses tanulmányt. E munkálataiban buzgó hive és előharczosa annak az új iránynak, melyet a nyelvi életnek pszichológiai szempontokból való felfogása és a hangtörvényeknek szigorú szemmeltartása jellemez. A nyelvtudománynak elvi jelentőségű kérdéseit fejtegette *Zum heutigen Stand der Sprachwissenschaft* (1885) czímű, jórészt polemikus természetű könyvében. Különösen nagyjelentőségű azonban a *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indo-germanischen Sprachen* cz. hatalmas összefoglaló műve, melynek első kiadása 1886-ban indult meg (I köt. 568. l., II. köt. 1438 l.; — az I. kötetnek 1897-ben második kiadása jelent meg 1098 lapnyi terjedelemben). Méltán mondhatni, hogy a mint az indo-germán nyelvtudomány története első korszakának főműve Bopp Ferencz összehasonlító grammatikája, a második Schleicher compendiuma, úgy a legújabbat Brugmann *Grundriss*-je jelzi. Brugmann újabb nyelvészeti dolgozatai nagyobbára a tőle és Streitbergtől megindított és szerkesztett *Indo-germanische Forschungen* cz. folyóiratban látnak napvilágot, e mellett azonban több más nyelvészeti folyóiratnak is dolgozótársa, — a mint hogy dolgozótársának vallhatja őt egy hazai tudományos folyóiratunk is: az Akadémiánk kiadásában megjelenő *Nyelvtudományi Közlemények* XXIV. kötetében egy magvas bírálat jelent meg az ő tollából. Brugmann emez egész munkásságát a mintaszerű nyelvészeti módszer, a szigorú kritikai felfogás jellemzi, mely lehetőleg távol marad bizonytalan, ötlet-szerű hypothesisok útvesztőjétől s inkább lemond a régibb nyelvészet egy-egy tetszetős, de kellőképen be nem bizonyítható feltevéséről, csakhogynak lehetőleg megközelítse a végső célt, a tudományos igazságot. Munkáit tanulmányozva érezzük, hogy itt egy éles elme hig-

gadt megfontolással bonczolgatja a tudományos problémákat s azt, a mit maga világosan átlátott, világos előadásban bocsátja közzé. Akadémiánk egykor tagjai közé számíthatta az indo-germán összehasonlító nyelvtudomány nagynevű megalapítóját, Bopp Ferenczet, és e tudomány többi híres művelőit: Pott Ágost Frigvest, Benfey Tivadart, Schleicher Ágostot, Curtius Györgyöt, — most, mikor e nagyok már mind kidőlteek, csak önmaga iránt való köteleességet teljesít, ha ama férfiak méltó utódját, az indo-germán összehasonlító nyelvtudomány most élő kiváló vezérférfiát tagjai sorába iktatja.

HATZIDÁKISZ GYÖRGY dr.-t, az athenaei egyetemen az indogermán összehasonlító nyelvészet nyilván. rendes tanárát, a M. T. Akadémia I. osztályába *külső* tagnak ajánlja **Pecz Vilmos** I. tag. Hogy a korunkbeli görögöknél a nyelvtudomány a múlt évtized elején a mai színvonal magaslatára emelkedett, az úgyszólván kizárólagosan Hatzidákisz érdeme, ki a közép- és újjörög nyelvre vonatkozó tudományos kérdésekben a külföld által is általánosan elismert első tekintély. Mint Selbrück jenai tanár tanítványa Németországban nyervén kiképeztetését, terjedelmes irodalmi működést fejtett ki az ó-, de különösen a közép- és újjörög nyelv terén. Munkáinak egész sorozatával szállott sikra az újabb (közép- és új-)görög nyelvkérdésekben tekintélynek örvendő Seffner ellen, kimutatván, hogy az ókori dialectusok — csekélyes maradványokból eltekintve — kivesztek, és hogy az újabb görög köznyelv és dialectusai — az egyetlen csakóni dialectus kivételével — nem az ókori aiol és dór dialectusoknak, hanem az alexandriai korszakban az attikai nyelvből keletkezett köznyelvnek, *κοινή διάλεκτος*-nak a tovább fejlődései. Hatzidákisznak az újabb görög nyelv eredetére, illetőleg annak az ó-görög nyelvhez való viszonyára nézve felállított eme tételét elfogadták a legkiválóbb nyelvtudósok, úgy hogy ma az újabb görög nyelvre vonatkozó kutatások mindenütt az általa fölállított alaptételből indulnak ki. Görög és német nyelven irt, számos munkái közül elegendőnek tartom a következő czimű főművét említeni: „Einleitung in die neugrichische Grammatik. Indo-germanische Grammatiken. V. Leipzig, Breitkopf und Härtel, 1892.“ (464 lap). Ezek alapján bátor vagyok Hatzidákisz Györgyöt *külső* tagul való megválasztásra a legmelegebben ajánlani.

Dr. KRUMBACHER KÁROLY müncheni egyetemi tanárt, a byzancezi irodalom kitünő művelőjét *külső* tagnak ajánlja **Hegedüs István** levelező tag. Dr. Krumbacher Károly a byzancezi korszak fölfogásában, annak szellemi életének vizsgálásában, irodalmi hagyományainak rendszeres feldolgozásában korszakos jelentőséget vívott ki magának. Az a monumentális munka, melyet *Geschichte der Byzantinischen Zeitalter* cz. alatt irt 1890-ben, oly feltűnést keltett, hogy a mit azelőtt a sűrű egymásutánban keletkező tudományos folyó-

iratok túltengése korában lehetetlennek hittek, mintegy tudományos irodalmi szükségévé vált egy külön folyóirat indítása, mely a byzancezi irodalom kutatását tűzi ki feladatául. E folyóirat 1892-ben indult meg és szerkesztője dr. Krumbacher Károly lett. A „Byzantinische Zeitschrift“-nek már 8 vaskos kötete és két pótfüzete jelent meg *Byzantinischer Archiv* cz. alatt. Európa legkiválóbb nyelvészei, történetírói, műtörténészei mind fokozottabb buzgalommal támogatják dr. Krumbacher vállalkozását. És hogy a megindult munkásság mily bámulatos eredményre vezetett, elég rá utalnom *Geschichte der Byzantinischen Litteratur* újabb (1892-iki) kiadására, mely az „Iwan Müller Handbuch“ sorozatának IX. kötetét teszi. 75 nagy 8-ad ivrét kötet, melynek utolsó része: *Allgemeine Bibliographie* (1068–1114.) valóságos műremeke e korszak összes szellemi életére vonatkozó munkák egybeállításának. Valóban azt a programot, melyet Krumbacher 1892-ben adott a folyóirat élén, úgy beváltá, hogy a byzancezi irodalom újjáteremtőjének tekinthető. A classikus philologusok a középkori görög irodalmat aránylag kevésre becsülték. A középkori floriégiumban csak tudákos tudatlanságot láttak. Pld. egy Eustathiuist száraz gyűjtő, kritikátlan scholiasta gyanánt tekintettek, de a byzancezi irodalom egységével, a byzancezi szellemélet önállóságának szempontjából Eustathius jelentős egyéniséggé emelkedik. Nyelvtörténeti téren is rendkívül hasznos munkásságot indított meg e folyóirat a középkori és újkori nyelv kutatására. Tényleg a görög nyelv ó-, közép és újkoron át való fejlődésének egységes bűvárlat tárgyává tétele elvi jelentőségre emelkedett. Münchenben pedig a byzancezi philologia művelésére az egyetemen külön tanszék állíttatott, mi Krumbacher érdeme. Ki végig nézi e *Byzantinische Zeitschrift* köteteit, örömmel tapasztalja, hogy e folyóirat mily előzékenységet és figyelmet tanúsít a mi tudósaink munkássága iránt. Magyar művekről már több ismertetést tett közzé és egy kiváló archaeolog (Strzygovski) foglalkozott a nagyszentmiklósi aranylelet föliratának megfejtésével és a mi archaeologjaink nézetét méltányoló figyelembe vette. A fentemlített általános könyvészetben minden magyar munka föl van véve. A byzancezi irodalom jelentőségét, a magunk irodalmának, és pedig a leghomályosabb korszaknak, a középkornak a bűvárlására nézve azonnal belátja, a ki csak a középkori mesék, legendák, elbeszélések (így a *Gesta Romanorum*) vándorútját megfigyeli. Történelmi szereplésünk kezdetén sűrű összeköttetésben voltunk a byzancezi császársággal, reánk nézve tehát igen fontos a, byzancezi irodalom ily beható bűvárlása, melynek szellemi vezére Krumbacher. A román és szláv philológiát is szintén nagy figyelemben részesíti. Műtörténeti kutatások tekintetében is nagy szolgálatot tesz a Krumbacher folyóirata. Előmozdítja a byzancezi ízlés megértését, miben nemzetközi jellege nagy segítségére van. De egymagában a „Gesch. der Byz. Litteratur“ a pragmatikus szempontok érvényesítése, teljesség, az újabb kutatások értékesítése és az egész

byzanci szellemélet egységes képben föltüntetése tekintetében a letűnő század legkitűnőbb munkái közé tartozik. Az Akadémia magát tiszteli meg, ha Krumbacher Károlyt kültagjai sorába fölveszi.

A II. OSZTÁLYBA.

BUBICS ZSIGMOND kassai püspököt, a M. T. Akadémia levelező tagját *tiszteleti* tagul ajánlja **B. Nyáry Jenő** tiszteleti tag. Bubics Zsigmond tudományos tekintélyének köszönhetette, hogy a kassai püspöki székhelybe helyezték és ő Felsége val. bel. tit. tanácsosának kinevezte. Hét évvel ezelőtt, 1893-ban, Pulszky Ferencz és Thaly Kálmán ajánlásaik következtében az Akadémiába levelező taggá választották. Thaly Kálmán akkor már tagajánlásában felemlítette, hogy a nagy tudóst csak azért nem ajánlhatja tiszteleti tagnak, mert az idő szerint tiszteleti tagságra üresedés nincsen. Bubicsot fényes állása soha nem vonta el munkásságától. De nemcsak tollal szerzett magának hervadhatatlan érdemeket, hanem mint bőkezű meczenás is és folyton érdeklődő szakember a tudományosságának mindig segítségére volt. Sok műkincset mentett meg hazájának. Hónapokon át fáradhatlanul dolgozott a Múzeum és az Egyetem könyvtárában, hol a képek és metszetek szakszerű rendezésével volt elfoglalva. Tudományos működése három ágazatra terjed: a történelemre, a műtörténetre és az archaeológiára. Számátalan nagyobb és kisebb dolgozata jelent meg a Könyvszemlében és az Arch. Értesítőben, melyek közül kiváltképen felemlítendő: „A nemzeti Múzeum fa- és rézmetszetei“, továbbá a „Forgácskák a magyar nemzet történetéhez“. Figyelmet ébresztett a Századokban megjelent: „Buda kétszázados ostroma történetéhez“ című értekezésével. Az ő közreműködésével látott napvilágot „A magyarországi árvízkárosultak javára rendezett műipari és történelmi emlékiállítás tárgyainak lajstroma“ Henszlmanntól. Pásztorlevelei mindig a valódi tudós fenkölt és nemes szellemű főpásztorról tanúskodnak. Nagyobb művei közül következő négy nagy jelentőségű munkája maradandó beccsel bír: 1. „Magyarországi várak és városoknak a nemzeti Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei“. Ismerteti B. Zs. Budapest, 1880. 22 phototypikus táblával. 2. „Hivatalos jelentés Belgrád elvesztéséről 1890“. 3. „Cornaro Frigyes velencei követ jelentése Budavárának 1686-ban történt ostromáról és visszavételéről“. Magyar fordítással és történeti bevezetéssel ellátta B. Zs. Budapest, 1891. Német nyelven is megjelent. E művét Thaly Kálmán „nagyszabású és hervadatlan értékű forrásmű“nek mondja. 4. „Mars Hungaricus, Eszterházy Pál és Zrinyi Miklós életéből“ 1895. Hat melléklettel. Ezek volnának nagyobb művei, melyek a mellett szólnak, hogy Bubics Zsigmond nagy tudósunkat kétségbevonhatatlan nagy érdemeiért

tiszteleti tagnak válaszszuk meg. Ajánlom tehát a lelkes hazafit, a mély tudományú szakférfit akadémiái társaim figyelmébe. Megválasztatása volna a legszebb koszorú, melyet előrehaladt korában nyújtatnánk neki.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

CONCHA GYÖZŐ levelező tagot *rendes* tagnak ajánlja **Pauer Imre** r. tag. Concha Győző budapesti egyetemi ny. r. tanár 1886. óta tagja Akadémiánknak. Ez időtől kezdve még fokozottabb hévvel és kitartással folytatja azt a tudományos munkásságot, a melynek alapján az Akadémia lev. tagjává választott. E mellett az Akadémiától rábízott teendőkben is a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal jár el. Mint az elméleti politika munkása és tanára elsőrangú tudósaink közé tartozik; nagy philosophiai műveltsége pedig még ezek között is kiváló helyet biztosít számára. „Politikájá”-val az Akadémia nagyjuttalmát nyerte el. Emlékbeszédei Gneist és Brassai felett valóságos mesterművek. Bírálati jelentései kiváló szakértelem- és lelkiismeretességről tanúskodnak. Intellectualis és erkölcsi kvalitásai még ellenségei részéről is — ha ugyan ilyenek is találhatnának — feltétlen tiszteletet követelnek; és mindnyájunk előtt annyira ismeretesek, hogy az én igénytelen ajánlatomnak korántsem az a célja, hogy Conchát mint tudóst bemutassam és méltassam, hanem csak az, hogy az „Ügyrend” értelmében megválasztatását az üresedésben levő *rendes* tagsági helyre lehetővé tegyem. Az ő nagy érdemeinek a tudomány és az Akadémia körül, bővebb ajánlatra szüksége nincsen. — **UGYANŐT** a fentebbiek alapján *rendes* tagnak ajánlja **Tóth Lőrincz** r. t.

Dr. BAMBERGER BÉLA közgazdasági író *levelező* tagnak ajánlja **Láng Lajos** r. tag. Levelező tagul a II. osztályba ajánlom dr. Bamberger Béla közgazdasági író; született 1855. Szegeden. Az utolsó évtizedben számos kisebb-nagyobb közgazdasági munkát írt, melyek közül kettőt a m. t. Akadémia jutalomra érdemesített. Munkáiban különösen az újabb közgazdasági törvényhozással foglalkozott a valutaügy és adózás terén, és úgy a törvényhozás mint a tudományos irodalom körében oly kiváló jártasságot tanúsított, hogy megválasztását tudományos irodalmunkra nézve nyereségnek tartanám, mert meg vagyok róla győződve, hogy az abban nyilvánuló elismerés csak még fokozottabb elmélyedésre és munkásságra buzdítaná. Irodalmi munkálkodása: 1. *A valutakérdés az észak-amerikai Egyesült Államokban* 1890. A m. t. Akadémiától jutalmazott pályamunka. 2. *A tőzsdeadó*, adópolitikai tanulmány 1895. A m. t. Akadémiától kitüntetett pályamunka. 3. *Egy valutarendezés története*

és sorsa. Nemzetgazdasági Szemle 1891. április havi füzet. 4. *A szeszmonopolium*. Közgazdasági Szemle 1895. január havi füzet. 5. *Közzetett adóink reformja* 1896. A közgazdasági társaság millennáris évkönyvében. 6. *A Közgazdasági Lexikonban* cikkek: az állami egyedárúságokról; forgalmi adókról gyufa- és kávéadóról. 7. Számos kisebb cikkek a valutakérdésről, jegybankokról, az adók reformjáról, a jövedelem eloszlásának tanáról stb.

Dr. REINER JÁNOS egyetemi magántanárt levelező tanak ajánlja **Tóth Lőrincz** r. tag. A M. Tud. Akadémia II. osztályának A), úgymint bölesészeti és társadalmi alosztályában üresedésben levő három hely egyikének betöltésére tisztelettel van szerencsém ajánlani dr. Reiner János egyetemi magántanár s hites ügyvéd urat, az államtudományi államvizsga- és az ügyvédi vizsgálobizottság tagját, a fiatalabb jogásznemzedéknek már néhány év óta szorgalmasan s feltünő eredményekkel működő egyik legkiválóbb tagját. Különféle munkái az egyházjogi, magánjogi s jogtörténelmi irodalom köréből a következők: 1. *A birtok feldarabolásának befolyása a dologi kegyuri jogra.* (Jogi Szemle 1889.) 2. *A házassági elválás Magyarországon s az ország erdélyi részeiben.* (Bírálat, Jogtudományi Közlöny, 1890.) 3. *A kegyúri jogról.* (Ügyvédek lapja 1890.) 4. *A holtkézi törvény Magyarországon.* (Bírálat, Jogtudományi Közlöny 1891.) 5. *Kényszeríthető-e a rabbi a házasságkötésnél való közreműködésre?* (Jogtudományi Közlöny 1891.) 6. *A névhez való jog.* (Jogi Szemle 1891.) 7. *A főpapi kinevezések ellenjegyzésének joga.* (Jogtudományi Közlöny 1891.) 8. *Szemlék az egyházjogi irodalom köréből.* (Ugyanott 1891., 1892. 1893. és 1895.) 9. *A jáász-kúnok özvegyi és hitvestársi öröklése és özvegyi joga.* (Jogi Szemle 1892.) 10. *A vegyes házassági válóperekről szóló 1868. évi XLVIII-ik t.-cz.* (Jogtudományi Közlöny 1893.) 11. *Az utólagos házasság általi törvényesítés.* (Jogi Szemle 1893.) 12. *A házassági együttélés joga és kötelessége.* (Ügyvédek Lapja 1894.) 13. *A bizományi viszony jogi természete.* (Jogtudományi Közlöny 1894.) 14. *A jogtörténelem és kutatási módszerei.* (Jogtudományi Közlöny 1894.) 15. *A szerződésen kívüli kártérítési kötelmek.* (Budapest, 1898.) 16. *A Concordatumról.* (Budapest, 1898.) 17. *Az egyházjog fogalma.* (Budapest 1899) Ezen itt elszámolt a különböző folyóiratokban, s többnyire külön lenyomatokban is megjelent cikkeken s részint nagyobb értekezéseken kívül, a Pallas Nagy Lexikonában, s a Magyar Jogi Lexikonban is jelentek meg a nagy szorgalmú szerzőtől értékes jogtudományi cikkek, s jelenleg munkában van nála a Franklin-társaság megbízásából egy nagyobb kiterjedésű mű „A házassági jogról”. E munkálatok közt a magyar jogirodalomban egészen újaknak s úttörőknek mondhatók a „Névhez és saját képmáshoz való jogról”; *A szerződésen kívüli kártérít-*

tésekről; A jász-kunok özvegyi és hitvestársi öröklése és özvegyi jogáról" szülő dolgozatok. Ez igen érdekes és tanulságos műveit „Jogi dolgozatok” cím alatt 1898-ban bocsátotta közre (Budapest, 1898. Pfeifer Ferdinándnál nagy nyolczadrét 173. lap), melyek közül hat a szorosabban vett magánjog, egy a kereskedelmi jog, egy a telekkönyvi rendtartás, s egy a közjog köréből való. Érdemeit tetézte azzal is, hogy a magyar jog s jogtörténelem ismeretét külföldi Lexikonok s folyóiratokba adott alapos (német nyelven írt) czikkei s bírálati által előmozdítani igyekezett. Terjedelemre nézve legnagyobb munkája azonban Zlinszky Imrének gyökeresen átdolgozott, s kibővített magánjogi kézikönyve, melylyel ő lett megbízva, s melynek tavaly (1899.) már a hetedik kiadása jelent meg nem kevesebb mint 1176 lapon. Zlinszkynek 1880 megírt ezen nagy munkáját, melynek átnézésében és a fejlődő idők követeléseivel való alkalmazásában, őt magát kora halála meggátolta, Dárday Sándor négy új kiadását rendezte sajtó alá, a hatodik és hetedik kiadást pedig 1897-ben és 1899-ben dr. Reiner János egészítette ki az új házasságjoggal és további új részekkel, különösen pedig a 7-ik kiadásban az általános részt egészen újra dolgozta s annyira bővítette, hogy míg az eredeti munka első öt kiadása csak 52 ivre ment; az általa átdolgozott 6-ik kiadás már 65 ivre, az utolsó 7-ik kiadás pedig 74 ivre növekedett. Dr. Reiner tehát ezt a kézikönyvet oly alaposan fejeltte meg, s bővítette ki, hogy ezáltal alkalmassá tette azt a bírói és ügyvédi gyakorlatban oly tekintélyes helyet foglalni el, mint a melyet köztudomás szerint kivívott, mert ott van minden bírói s ügyvédi könyvtárban, s reá folyton hivatkoznak. Dr. Reiner összes jogi dolgozatai kétségkívül bírnak azzal az érdemmel, hogy az irányadó jogi elveket helyesen és alaposan, sőt mélyre hatva fejtegetik s ennél fogva azok a most folyó magánjogi codifikciónál méltó figyelembe vétettek. Különösen hasznos és becses munkát végzett az által, hogy a mai jogállapot vitás kérdéseit érdekes jogtörténeti fejtegetésekkel, alapos kutatás útján, tiszta világításba helyezte. Mindezeknél fogva dr. Reiner János urat az említett akadémiai székre teljes meggyőződéssel és azon biztos reményben ajánlom, hogy személyében a jogtudományi osztály, különösen a bírálatok- s véleményadásoknál, oly kitűnő munkaerőt fog magába olvasztani, kinek tehetsége, nagy tudása és szorgalmától a legbecsesebb gyümölcsökre számíthat.

Dr. THIRRING GUSZTÁV fővárosi statisztikai hivatali aligazgatót levelező tagnak ajánlják Láng Lajos r. és Kőrösy József l. tagok. Thirring Gusztáv dr., a székesfővárosi statisztikai hivatal aligazgatója már két évvel ezelőtt volt a tekintetes II. osztálynak tagul ajánlva. Már azon alkalommal is felemlítették azon érdemek, melyeket magának a statisztika és a földrajz tudományos művelése által szerzett. Utalás történt immár tizenhét évig tartó ép oly

terjedelmes, mint nagybecsű irodalmi működésére; azon elismerésekre, melyeket magának e téren szerzett, s melyeket tán eléggé jellemez az, hogy Hunfalvy János már tizenkét évvel ezelőtt ő reá bízta Egyetemes földrajzának befejezését, hogy a Pallas Lexikonjában Magyarország földrajzi czikkeinek megírása által a munka huszad-része az ő buzgó közreműködésének köszönhető, valamint, hogy Budapest gyermekegészségügyi állapotáról irt munkájával az országos közegészségi egyesület jutalmát elnyerte. Az azóta lefolyt két év alatt Thirring Gusztáv dr. ismét különösen elismerésre méltó irodalmi tevékenységet fejtett ki, melyből különösen kiemeljük Budapest statisztikai Évkönyvét, mely a városi statisztikai évkönyvek sorában a leggondosabban szerkesztett munkák közé számítandó, továbbá a felvidéki kivándorlásokról irt nagybecsű dolgozatát. Mindezek folytán azt hisszük, hogy a tekintetes osztály bizalmára kiváló mértékben méltó és erősen meg vagyunk győződve, hogy az osztály benne komoly tudóssal és kiváló munkaerővel gazdagodnék. Életrajzi adat gyanánt felemlítjük, hogy Sopronban, 1861. decz. 25-én született, a budapesti egyetemen 1884-ben bölcsészettudorrá, a reá következő évben pedig középiskolai tanárrá avatott, 1884-től 1888-ig az anthropologiai tanszék mellett mint egyetemi tanársegéd működött; 1887—1890-ig a Magyar Földrajzi Társaság tikára volt, jelenleg pedig választmányi és levelező tagja; a Budapesten tartott nemzetközi közegészségügyi és demographiai congressus kebelében és az ezredéves kiállítás statisztikai osztályában mint titkár működött; 1894 óta a magyar orvosok és természettudósok vándorgyűlésének, 1895 óta az országos közegészségi egyesület választmányának tagja s ez utóbbi egyesületnek osztályjegyzője is, 1896 óta pedig a budapesti egyetem bölcsészeti karán a demographia magántanára. A székesfőváros statisztikai hivatalába 1888-ban lépett be, és itt rendkívüli buzgalma, sokoldalúsága és tudományos képzettségénél fogva már 1892-ben szaksegédnek, 1894-ben pedig aligazgatónak választott. 1894-től fogva az országos statisztikai tanács tagja is volt. Az Akadémiában két ízben tartott felolvasást, ú. m. 1887. ápril 14-én China égalji viszonyairól, mely egészen új észlelésen alapuló munkát a Berlinben megjelenő Meteorologische Zeitschrift-ben látott napvilágot, 1895. decz. 9-én pedig a magyaroknak Amerikába való kivándorlásáról. Dr Thirring igen gazdag irodalmi működésre tekinthet vissza, mint ezt munkáinak idemellékelte jegyzéke igazolja. *Irodalmi működése. a) Statisztika, demographia. b) Földrajz, meteorologia. a) 1. Budapest fővárosa az 1891-ik évben. A népleírás és népszámlálás eredményei I. és II. kötet. Budapest, 1894—95. (Körösy Józseffel együtt.) 2. Die Natalitäts- und Mortalitäts-Verhältnisse ungarischer Städte in den Jahren 1878—1895. Budapest, 1897. (Körösy Józseffel együtt.) 3. Budapest székes-főváros Statisztikai Évkönyve. I. évfolyam 1894. (visszapillantásokkal az 1874—93. évekre. Buda-*

pest, 1896. II. évfolyam. 1895—96. III. évfolyam 1897—98. (sajtó alatt). 4. *Budapest gyermekegészségügyi viszonyai*. Az orsz. közegészségügyi egyesület pályadíjával kitüntetett munka. Budapest, 1896. 5. *Budapest közegészségi és közművelődési viszonyai*. A VIII. nemzetközi közegészségi és demographiai congressus végrehajtóbizottságának megbízásából. Budapest, 1894. 6. *Budapest főváros 1896. évi népmozgalma*. (Különlenyomat a Statisztikai Havi Füzetből) Budapest, 1897. 7. *A magyarok kivándorlása Amerikába*. Felolvasatott a M. T. Akadémia II. oszt. 1895 december 9-én tartott ülésében. Budapest, 1896. 8. *A fővárosi szegény néposztályok lakásai*. Adalékok a nagyvárosi háztartások összetételének ismeretéhez. Budapest, 1896. 9. *Budapest székesfőváros statisztikai hivatalának története 1869—1894*. Budapest, 1894. (Ugyanaz németül.) 10. *A felvidéki kivándorlás hatása népesedésünkre*. (Külön lenyomat a Budapesti Szemléből) Budapest, 1898. 11. *A bevándorlás hatása Budapest népességének alakulására*. (Különlenyomat a Föv. Stat. Havi Füzetekből.) Budapest, 1893. 12. *Budapest*, (Különlenyomat a Pallas Nagy Lexikonából. Budapest, 1894.) 13. *Budapest székesfőváros a millennium idejében*. (Magyarország az ezredik évben. IX. kötet.) 1898. 14. *A népszámnak évről-évre való szabatos megállapításáról, tekintettel Budapestre*. (Különlenyomat a Föv. Stat. Havi Füzetekből) Budapest, 1893. 15. *Városaink népesedési viszonyai százhusz évvel ezelőtt*. (Különlenyomat a Földrajzi Közleményekből) Budapest, 1898. 16. *A természetes népmozgalom és a vándorlások szerepe népességünk szaporodásában*. (Közgazdasági Szemle 1893.) 17. *A gyermekhalandóság Budapesten*. (A Gyógyászat 1900. évf.) 18. *Der Wanderzug der Ungarn*. (Oesterr-ungar. Revue XVI. k. 1895.) 19. *Das Wachsthum Budapests*. (Oesterr-ungar. Revue XIII köt. 1893.) 20. *Andréas „Globus“ und die Magyarisierung* (Ungar. Revue 1892.) 21. *Budapest székesfőváros Statisztikai Zsebkönyve*. I. évf. 1894. Budapest. 1896. II. évf. 1895—96. Budapest, 1898. 22. *Der Einfluss der Wanderungen auf die Gestaltung der Bevölkerung von Budapest*. (Jelentés a VII. nemzetközi, közegészségi és demographiai congressus munkálatairól VII. köt.) 1896. 23. *Die Entwicklung der ungarischen Städte im XVIII. Jahrhundert*. (Oesterr-ungar. Revue. 1898.) 24. *Demographia, demológia, Népsűrűség, Néptömrődés, Nemzetiségi statisztika; Népszámlálás* (a Közgazdasági Ismeretek Tárának I. és III. kötetében.) 25. *Magyarország földrajza és statisztikája*. A Pallas Nagy Lexikonában. Összesen 7260 czikk, mintegy 1200 hasáb terjedelemben. 26. *Hunfalvy János Egyetemes Földrajza III. kötet. Éjszaki és Közép-Európa földrajza különös tekintettel a néprajzi viszonyokra*. Hunfalvy János hátrahagyott kéziratai alapján befejezte és sajtó alá rendezte. Budapest, 1890. 27. *Beiträge zur Kenntniss des Klimas China*. (Meteorologische Zeitschrift. Ber-

lin, 1887.) 28. *Sopron és környékének hőmérsékleti viszonyai Adalék Magyarország éghajli viszonyainak ismeretéhez* Budapest, 1885. 29. *Hölzel földrajzi képei*. Magyarázó szöveg. Budapest, 1891. 30. *Magyarország kézi atlasza*. 75 térkép. Tervezte Gönczy Pál, a térképeket revideálta és szövegét írta Th. G. Budapest, 1895. 31. *A Fertő és vidéke*. (Különlenyomat a Földrajzi Közleményekből.) Budapest, 1886. 32. *A Rozáliahegység*. (Földrajzi Közlemények. 1884.) 33. *Ujabb adatok Magyar László életrajzához*. (Földrajzi Közlemények. 1888.) 34. *Vázlatok a Pojána Ruzska hegységből*. (Magy. Kárpátgyűjtés Évkönyve. 1885.) 35. *Utirajzok Árvavármegye déli részéből*. Igló, 1887. 36. *A Budai hegyvidék, Szent-Endre és Vise-grád vidéke*. (Különlenyomat az osztrák-magyar monarchia irásiban és képműben cz. műből.) Budapest, 1893. 37. *Afrika fali térképe*. Koguowitz Manóval együtt. Budapest, 1890. *Ezenkívül a következő fordítások: Wartmann Róbert: Az emberszabású majmok és szervezetők*. (Kiadja a m. kir. természettud. társulat) Budapest, 1888. *Jankó János: Das Delta des Nil*. (Jahrb. d. ung. Geol. Anstalt) Budapest.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA.

CSÁNKI DEZSŐ levelező tagot *rendes* tagnak ajánlja **b. Radvánszky Béla** tisztt. tag. Dr. Csánki Dezső örök érdemeket szerzett magának azon óriási fáradságot, kiváló szakismereteket és kritikát igénylő munkássággal, melylyel Magyarország középkori földrajzának képét a Hunyadiak kora folytatásaként megalkotta. Oly monumentális alkotás ez, melyre a hazai történettudomány minden időben büszke lesz. Ez érdemben gazdag tudományos munkásságra az Akadémia van hivatva megadni az elismerést azzal, hogy a monumentális mű szerzőjét *rendes* tagjai közé iktatja. — **UGYANŐT** *rendes* tagnak ajánlja **Fejérfpataky László** r. tag. Csánki 1891 óta tagja Akadémiáknak s ezóta szakirodalmunkat egy monumentális alkotáson kívül sok nagybecsű dolgozattal gazdagította. Székfoglalója: „*Körösmegye a XV. században*“ 1893-ban jelent meg. A tekintélyes füzet (153 l.) merőben új világításba helyezi e nagy közbirtokosságú terület topographiai és családtani viszonyait, ezer meg ezer, mindenfelől összehozott levéltári adat alapján. Topographiai és részben nemzedékrendi bonyodalmakat tisztázna nagy értekezései: „*A régi Szeghalom és Füzes-Gyarmat népességi és birtokstatisztikája*“ (Békésm. rég. és tört. társ. Évk. 1891/92.); „*Szenterzsébetfalva Pest mellett*“ (Századok 1893.); „*Ajnárdiak és Matucsinaiak*“ (u. o.); „*Boszniai püspökség Magyarországon*“ (u. o.) stb. Legnagyobb alkotása, mely a jelen történelmi kutatásoknak és az emberi szorgalomnak minden időkre büszkesége marad: a „*Hunyadiak korá*“nak folytatása. E nagy műben

Magyarország középkori megyéit, városait oklevelek tizezeinek mesteri kézzel csoportosított adatai világítják meg; megismerjük a megyék városait, községeit, birtokait, családait, s minden adatot egykorú oklevelek bizonyossága igazol. A megjelent három kötetben az ország túlnyomó nagy részét már feldolgozva találjuk, mind megannyi dióhéjba szorított megyei monographiákban, melyek minden egyes vármegye területén kívül a legszükségesebb tudnivalókat magukban foglalják. A ki valamely vármegye monographiáját akarja megírni, első sorban Csánki művéhez fordul, mely a további kutatásokra nézve a legjobb utasítást adja. A legkiterjedtebb levéltári kutatásoknak, bámulatos tudásnak és szorgalomnak, a legszerencsésebb kritikai és combinatív érzéknek eredménye e nagy mű, melyhez hasonlót a külföldi szakirodalom nem képes felmutatni. Ezzel a nagyérdemű szerző emléket emelt a magyar tudományosságának és méltóvá tette magát az Akadémia teljes elismerésére.

CSOMA JÓZSEF heraldikai és genealogiai író, a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság igazg.-választmányi tagját, *levelező* tagnak ajánlja **b. Radvánszky Béla** tiszt. tag. Csoma József hosszú idő óta rendkívül eredményes működést fejt ki a történelem e két segédtudománya terén. A „Turul” című folyóirat évfolyamaiban 1886 óta nagybecsű dolgozatainak hosszú sorával találkozunk. A legértékesebbek: „*A kassai szentségházon levő czímerek*” (1889.), „*A Vajday család és a Hunt-Pázmán nemzetség címe*” (1890.), „*Az olasz renaissance a magyar heraldikában*” (1892.), „*Az Aba nemzetség címe*” (1893.), „*Zsigmond király címerlevelei*” (1896.) stb. Az „Archaeologiai Értesítő”-ben a címeres emlékek hosszú sorozatát ismertette. Önállóan jelentek meg tőle: „*Őstörténeti nyomok Abaujmegyében*” (1890.), *A Siebmacher-féle nagygyűjtemény pótkötete*; a nagy vállalatnak általában egyik főmunkatársa volt. Legutolsó nagy munkájával: „*Abauj vármegye nemesi családai*” (1897.) a kitűnő heraldikus egyúttal kitűnő genealogusnak bizonyul. Csoma a tudományos alapokra helyezett modern heraldikának egyik legkiválóbb képviselője hazánkban és ezért megválasztásával az Akadémia igazi tudományos zajtalan működést s a szaktudomány terén szerzett kiváló érdemeket jutalmaz meg. — **UGYANÓT** ajánlja **Fejérpataky László** r. tag. Csoma József a modern, tudományos alapokra helyezett heraldikai iránynak hazánkban legkiválóbb képviselője, kinek kutatásai és éles megfigyelő képessége hazai czimertanunk ismeretét nagy mértékben vitték előre. Heraldikai szakfolyóiratunkban, a „Turul”-ban a heraldika és genealogia körébe vágó dolgozatoknak hosszú sorát tette közzé; így 1886-ban: „*Adalékok a felső-gechei Gechey család történetéhez*”; 1887/88-ban: „*Magyar sírkövek*”; 1889-ben: „*A kassai dóm szentségházán levő czímerek*”; 1890-ben „*Tarczay Tamás sírköve*”, „*Vajday György címerlevele és a Hunt-Pázmán nem-*

zetség czimere"; 1891-ben: „Schwabovszky György sírköve“, „Még egy heraldikai bizonyíték“; 1892-ben: „Kőszegi László czimerlevele“; „Az olasz renaissance a magyar heraldikában“; 1893-ban: „Az Aba nemzetség czimere“; 1895-ben: „A Kossuth család czimere“, „Bor Mihály czimerlevele 1415-ből, „Vélemény Pápa város czimere felől“, „Jobbágynemesítések“; 1896-ban: „Zsigmond király czimerlevelei“, „Zsigmond király német birodalmi czimerlevelei“; 1897-ben: „Nemzeti czimerek nyomai az ezredéves kiállításon“; 1898-ban: „A kar a magyar heraldikában“; 1900-ban: „Az első magyar czimeradományok“. Az „Archaeologiai Értesítő“-ben közzétett dolgozataiból kiemelendők: „Zsujtai bronzlelet“ (1885.); „A monaji halomról“ (1887.). Csergheő Gézával együtt e szakfolyóirat hasábjain, heraldikai és genealogiai szempontból nevezetes régi sírkövek hosszú sorozatát ismertette és méltatta; ily dolgozatok: „Négy felsővidéki sírkő a XVI. századból“, „Máriássy István síremléke“, „Szürthei síremlék“ (1887.), „Garai Radoszláv sírköve“, „A Perényiek középkori síremlékei“, „Sirokai László sírköve“ (1888.), „Szapolyai István és Csetneki István sírkövei“, „Szapolyai Imre sírköve“ (1890.), „A lazonyi síremlékekről“ (1897.). E síremlékekről tett kutatásai eredményeit, melyek úgy czimertani, mint nemzedékrendi és művészettörténeti szempontból igen nevezeteseek, Csergheővel együtt külön kiadványban is közzétette ily czím alatt: „Alte Grabdenkmäler aus Ungarn“ (1889.). Önállóan jelent meg tőle: „Östörténelmi nyomok Abaujmegyében“ (1890.). Mint Abauj vármegye monographusa, nagybecsű munkát, irt „Abauj vármegye nemesi családai“-ról (1897.), mely hosszú évek kutatásainak eredményét foglalja magában. Buzgó munkatársa és részben társszerkesztője volt a Siebmacher-féle nagy czimergyűjtemény magyarországi részének, mely nagy mű a magyar heraldikus nélkülözhetetlen segéd-könyve. Csoma tudományos működésének legfőbb, érdeme az, hogy a modern heraldikai felfogásnak hazánkban egyik első úttörőjeként régi heraldikai emlékeinket egész más világításban tüntette föl s azokat úgyszólván beleillesztette az általános heraldika keretébe. Mint fontos történelmi disciplinák kitűnő képviselője, teljesen rászolgált az Akadémia elismerésére.

Dr. FINÁCZY ERNŐ paedagogiai író *levelező* tagnak ajánlja **Marczali Henrik** lev. tag. Dr. Fináczy Ernő osztálytanácsost bátor vagyok a M. Tud. Akadémia II. osztályának levelező tagjául ajánlani. Fináczy igen alapos paedagogiai és philologiai tanulmányok alapján különösen a hazai és külföldi iskolaügy történetét választotta beható bűvárkodása tárgyául. „*Likurgos beszéde Leokrates ellen*“, melyet a M. Tud. Akadémia classica-philologiai bizottsága adott ki (Budapest, 1893.), philologiai tanulmányának eredménye, mely tanulmányok azonban igen szoros összeköttetésben állanak a történeti tudományokkal. „*A francia középiskolák múltja és jelene*“ (Buda-

pest, 1890.) nemcsak szorosan vett paedagogiai szempontból tanulságos munka, hanem a studium fejlődését is megvilágítja. „*A magyar középiskolák multja és jelene*“ (Budapest, 1896.) bár aránylag röviden, de az anyagnak igen részletes ismeretével mutatja be e fontos művelődési tényezőnek hazai fejlődését. Végre „*A magyar közoktatásügy története Mária Terézia korában*“, mely még csak a mult évben látott napvilágot a M. Tud. Akadémia történelmi bizottságának kiadásában, nemcsak a levéltári anyag átkutatásáról s felhasználásáról tesz tanúságot, hanem úgy stílusának előkelő nyugodtságát, mint az ítélet helyességét és elfogulatlanságát tekintve, méltán hasonlítható a legjobb ilyenmű bel- és külföldi munkákhoz. Fináczy eddigi munkássága is teljes biztosítást nyújt arra nézve, hogy Akadémiánk igen kiváló erőt nyer benne a még reá várakozó nagy feladatok megoldásához.

HÖRK JÓZSEF akadémiai tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Myskovszky Viktor** lev. tag. Van szerencsém Hörk József urat, volt eperjesi ev. ker. collegiumi igazgatót, jelenleg az ev. egyetemes egyház theol. akadémiajában Pozsonyban az egyházjog és egyháztörténet nyilvános rendes tanárát a Magyar Tudom. Akadémia II. osztályának B) alosztályába levelező lagul ajánlani. Történetirodalmi munkásságának eddigi eredményét bizonyító műveinek és számos tudományos értekezéseinek jegyzéke és életrajza közölve volt a mult évekbeli Tagajánlásokban. Legújabban egy reformatiókori kérdés fölött írt értekezésén kívül sajtó alatt van „Bárá Radvánszky Antal élete és kora (korrajz)“ cz. műve, és épen most fejezi be „Muzsaji Vitnyédy István“ cz. tanulmányát, melyben a nevezettnek a protestáns egyházhoz, gróf Zrínyi Miklóshoz, a költőhöz és a Wesselényi-féle összeküvéshez való viszonyát tünteti föl.

KIRÁLY PÁL főgymnasiumi igazgatót *levelező* tagnak ajánlja **Téglás Gábor** lev. tag. Bátor vagyok Király Pál fehértemplomi főgymnasiumi igazgatót és Dacia történelem-régészeti íróját a történettudományi alosztály egyik levelező tagságára ajánlani. Király Pál, mint előző ajánlataimban is kifejtettem, Dacia fővárosát, a Mithraeumot szakszerűleg tanulmányozva, a M. T. Akadémia kiadásában megjelent „Sarmizegethusai Mithraeum“ czimű munkájával már feltűnést keltett. Azóta Gyulafehérvár mongraphiája bevezető kötetéül megírta Apulum monographiáját 1882-ben, majd a Szabó Ferencz-féle történelem-földrajzi vállalatba *Dacia* két-kötetes munkájában egyesíté az összes ide vonatkozó irodalmi anyagot. Az Athenaeumnál az ifjúság számára Sarmizegethusáról adott ki élvezetes olvasmányt. Mint tankönyvíró, Magyarország oknyomozó történetét szolgáltatta az ifjúság számára a Lampel-czég kiadásában, és a középiskolai alsó osztályok számára is hasznos munkát írt Magyarország Történetével (Athenaeum kiadása).

Jelenleg Dacia és Pannonia történetén dolgozik s e munkájából 45 - 50 ív már el is készült. Meggyőződésem szerint régészeti irodalmunk még buzgóbb munkást nyerne benne az akadémiai kitüntetés által s ezért ajánlatomat bátor vagyok ismételni.

KOLLÁNYI FERENCZ m. nemzeti múzeumi könyvtárért levelező tagnak ajánlja **Fraknoi Vilmos** ig. és r. tag. A M. Tud. Akadémia mindenkor kiváló figyelmet fordított a magyar egyháztörténelemre, melynek művelését a támogatás, jutalmazás, buzdítás eszközeivel előmozdítani igyekezett és érdemes munkásait mindenkor készséggel fogadta kebelébe. Erre támaszkodva, a II. osztályba levelező tagnak bátorodom ajánlani *Kollányi Ferenczet*, a M. Nemz. Múzeum könyvtárának örét, esztergomi egyházmegyei áldozárt, pápai t. kamarást. Irodalmi munkássága három irányban érdemli meg a méltánylást. Önálló dolgozatainak egy része a magyarországi katolikus egyház jogkérdéseit, melyek tudományos jelentőségök mellett aktuális érdekességgel is dicsekesznek, tárgyalja és (állithatom) oldja meg. Ezek: 1. *Az esztergomi érsekség pisetum-joga*. Esztergom, 1889. — 2. *A magyar kath. alapság végrendelkezési jogának története s a hagyatékok körüli eljárás*. Esztergom, 1890. — 3. *A magyar kath. főpapság végrendelkezési jogának története*. Budapest, 1896. — A magyar művelődéstörténet egy becses fejezetét nyújtja: 4. *Magyar ferenczrendiek a XVI. század második felében*, Budapest, 1895. — Az egyháztörténelmi monographiákhoz sorolandó legutolsó munkája: 5. *Esztergomi kanonokok. 1100 - 1900*. Esztergom, 1900. — Ebben nem száraz, élettelen névsort nyújt. Míg a bevezetésben a káptalan szervezésének, fejlődésének, életének hű képét nyerjük; a munka folyamán nagyszámú életrajzi vázlatokkal találkozunk, a melyeknek értékét megmagyarázza az a körülmény, hogy a magyarországi kath. egyház kiemelkedő alakjai jórészen az esztergomi káptalan köréből jutottak főpapi székekre, vagy mint főpapok is a káptalan kötelékébe tartoztak. Mindezen munkákban alapos forrástanulmány, mely a levéltárakból is sok értékes anyagot hozott nyilvánosságra, elfogulatlan tárgyilagosságra való törekvés és tiszta magyar nyelv a legfőbb előnyök. — Ezek után azt a meggyőződésemet fejezem ki, hogy Kollányi Ferencz eddigi tevékenységében méltó jogcímzet mutathat föl az akadémiai tagság kitüntetésére.

Dr. MAHLER EDE egyetemi m.-tanárt levelező tagnak ajánlja báró **Nyáry Jenő** tiszt. tag. E jeles aegyptologot és assyriologot, kinek neve nemcsak hazánkban, hanem külföldön is előnyösen ismeretes, a ki eddigelé 42 jelentős kisebb-nagyobb munkát írt és szakmájában valódi tekintélylyé nőtte ki magát, az Akadémia mélyen tisztelt tagjainak kegyeibe ajánlom. Midőn ezt teszem, bátor vagyok műveit, melyek részben magyar, részben német és francia nyelven

jelentek meg, egyenként felsorolni: 1. *A régi egyiptomiak évformái és nagy periodikus időrendszerei.* (A M. Tud. Akad. 1897.) 2. *Egyiptológiai tanulmányok a chronologia köréből.* (A M. Tud. Akad. 1898.) 3. *II. Ramses, az exodus fáraója.* (A M. Tud. Akad. 1899.) 4. *A régi népek naptáraitól.* (Budapesti Szemle 1898.) 5. *Egyiptom művészete,* írta Körösi László. Ismertetés. (Arch. Értesítő 1898.) 6. *A szumer ősnép nemzetisége.* (Ethnographia, 1899. II. és III. füzet.) 7. *A kelet ókori népeinek története.* Maspero műve alapján átdolgozta Fogarassy Albert, átnézte Goldziher Ign. Ismertetés. (Magyar Kritika, II. évf. 10. 1899.) 8. *A babylon-assyr irodalomtörténet.* (Az „Egyetemes Irodalomtörténet“ számára.) 9. *Az egyiptomiak irodalomtörténete.* Az „Egyetemes Irodalomtörténet“ számára. 10. *Nagy képes világtörténet.* (Budapesti Szemle 1899.) 11. *Az egyiptoni nyelv alapelemei.* (Budapest, 1899.) 12. *Az ókori nap- és holdfogyatkozások.* (Budapesti Szemle 1900.) 13. *Untersuchung über die in der Bibel erwähnte ägyptische Finsterniss.* (Sitzungsber. d. kais. Akad. d. Wiss. Wien, 1885.) 14. *Untersuchung einer im Buche „Nahum“ auf den Untergang Ninives bezogenen Finsterniss.* (Sitzungsber. d. kais. Akad. d. Wiss. Wien, 1886.) 15. *Untersuchung einer zu Semirjetsi gefundenen Grabinschrift.* (Sitzungsber. d. kais. Ak. d. Wiss. Wien, 1887.) 16. *Der Stern mišre der Assyrier.* (Sitzungsber. d. kais. Akad. d. Wiss. Wien, 1887.) 17. *Untersuchung über die angebliche Finsterniss unter König Thakelat II. von Aegypten* (Denkschriften der Akad. d. Wiss. Wien, 1888.) 18. *Die Thekuphenrechnung im Kalender der Juden* (Sitzungsber. d. Akad. d. Wiss. Wien, 1891.) 19. *Der Kalender der Babylonier* (Sitzungsber. d. Akad. d. Wiss. Wien, 1892.) 20. *Der Kalender der Babylonier.* II. Mittheilung. (Sitzungsber. der Akad. d. Wiss. Wien, 1893.) 21. *Die Apisperiode der alten Aegypter* (Sitzungsber. d. Akad. d. Wiss. Wien, 1894.) 22. *Chronologie der Babylonier.* (Denkschriften der Akad. d. Wiss. Wien, 1895.) 23. *Chronologische Vergleichungstabellen nebst einer Anleitung zu den Grundzügen der Chronologie.* (Wien, 1889.) 24. *Maimonides Kiddas Ha-chodes.* (Wien, 1889.) 25. *Der Pharao des Exodus.* (Wien, 1896.) 26. *Der Kakkab mišri.* (Zeitschrift für Assyriologie. 1887.) 27. *Zur Chronologie der Babylonier.* (Zeitsch. f. Assyriologie. 1886.) 28. *Die Jahrrechnungen der Assyrier.* (Zeitschr. f. Assyriologie. 1890.) 29. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (Zeitschr. f. Assyriologie. 1890.) 30. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (Zeitschr. f. Assyriologie. 1894.) 31. *Der Saros Canon der Babylonier.* (Zeitschr. f. Assyriologie. 1896.) 32. *Fortsetzung der Wüstenfeld'schen Vergleichungstabellen.* Im Auftrage und auf Kosten der Deutschen morgenländ. Gesellschaft. (Leipzig, 1887.) 33. *Astronomisches aus Babylon.* (Zeitschr. der Deutschen Morgenländ. Ges. 1890.) 34. *Der Schaltcyclus der Babylonier.* (Zeitschrift der Deutschen Morgenländ. Ges. 1898.) 35. *Chro-*

nologie der Hebräer. (Wien, 1887.) 36. *Der Apiscult der alten Aegypter.* (Wissenschaftl. Beilage der Münchener Allg. Zeit 1895.) 37. *Die Astronomie der morgenländ. Völker.* (Ebendort 1894.) 38. *Die Zeit- und Festrechnung bei den Völkern des alten Orients.* (Ebendort 1894.) 39. *Das Decret von Kanopus.* (Transactions of the IX. Congr. of the orientlists. London, 1892.) 40. *Der Kalender der Babylonier.* (Transactions of the Congress of the Orientalists. London, 1892.) 41. *König Thutmosis III.* (Zeitschrift für ägypt. Sprache. 1889.) 42. *Ramses II.* (Zeitschr. für ägypt. Sprache. 1890.) 43. *Die Sothis und die Phönixperiode der alten Aegypter.* (Zeitschr. für ägypt. Sprache. 1890.) 44. *Materialien zur Chronologie der alten Aegypter.* (Zeitschr. für ägypt. Sprache 1895.) 45. *Aegyptologische Studien auf dem Gebiete der Chronologie.* (Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes 1898.) 46. *Spezieller Kanon der Sonnen- und Mondfinsternisse für das Ländergebiet des klapischen Alterthums.* (Zeitschr. d. Deutschen morgenländ. Ges. 1900; sajtó alatt.) 47. *Hilfsmittel zur chronologischen Bestimmung historischer Ereignisse* (sajtó alatt). 48. *Le rapport entre Šabe šiltanu māt mušuri et Pir'u šar māt mušuri* (Journal Asiatique).
 Ügy hiszem, hogy a fiatal tudós, ki mellett mult évben az akad. tagválasztások alkalmával megboldogult Schvarcz Gyula nagynevű tudósunk annyira érdeklődött, munkássága jutalmául megérdemelné, hogy a m. tud. Akadémia levelező tagjai közé felvegye. — **UGYANÖT** ajánlja **Fejérpataky László** r. tag. Dr. Mahler Ede oly tudománykörben fejt ki több mint egy évtized óta eredményes, a külföld szaktudósai által teljes mértékben méltányolt működést, a melynek képviselője ez időszerint az Akadémiában nincs. Kutatásai az ókori keleti népek történetének és különösen chronológiájának terén új eredményekre vezettek. Nagyszámú dolgozataiból kiemelendők a következők: három felolvasása és értekezése, melyeket az Akadémiában mutatott be, úgy mint „A régi egyptomiak évformái és nagy periodikus időrendszerei“ (1897.), „Egyptologiai tanulmányok a chronologia köréből“ (1898.), „II. Ramses, az exodus faraoja“ (1899.) Az *Egyetemes irodalomtörténet* számára megírta a babyloniak, assyrok, és az egyptomiak irodalomtörténetet. Önállóan jelent meg „Az egyptomi nyelvalapelemei“ cz. könyve (1899.). Folyóiratokban kiadott nagyobb dolgozatai közül említésre méltók a következők: „A régi népek naptáraitól“ (Budapesti Szemle 1898.); „A ókori nap- és holdfogyatkozásokról“ (u. o. 1899.); „A szumer ősnép nemzetisége“ (Ethnographia 1899. ápr. és jún. füzet) stb. — Mahler, mielőtt Magyarországra tette volna át otthonát, nagyszabású tudományos működést fejtett ki a külföldön szaktudománya terén, mely ott szaktudósok körében teljes elismerést aratott. A bécsi tud. Akadémia Denkschriften és Sitzungsberichte cz. kiadványaiban 1888–1895 közt jelentek tőle: Untersuchung über die angebliche Finsterniss unter König Thakelat II. v.

Aegypten ; Der Kalender der Babylonier, I—II. Abtheilung ; Die Apis-periode der alten Aegypter ; Chronologie der Babylonier. Önállóan jelent meg : Chronologische Vergleichungstabellen, nebst einer Anleitung zu den Grundzügen der Chronologie (1889.). A Zeitschrift für Assyrologie hasábjain közzétette : „Die Jahrrechnungen der Assyryer“ és „Der Saros-Canon der Babylonier“ cz. értekezéseit. A Zeitschr. für aegypt. Sprache közölte töle : König Thutmosis III., Ramses II., Die Sothis- u. die Phönixperiode bei den alten Aegyptern, Materialien zur Chronologie der alten Aegyptern stb. dolgozatait. Egyéb szakfolyóiratokban is sűrűn találkozunk nevével tartalmas és új eredményeket tisztázó dolgozatok alatt. A csendes zajtalan működés, melyet a külföld első szaktekintélyeinek folytonos elismerése kísért, s melylyel évek óta, mióta Mahler hazánkban nyert alkalmaztatást, hazai tudományos irodalmunkat gazdagítja, arra a biztos reményre készíti az ajánlót, hogy Mahlertől a tudományos érdemek méltó elismerését az Akadémia sem fogja megtagadni.

REIZNER JÁNOS könyvtárigazgatót *levelező* tagnak ajánlják **Thaly Kálmán** és **Zsilinszky Mihály** r. tagok. Reizner János született Szegeden, 1847. január 20-án. Középiskoláit 1865-ben szülővárosában elvégezve, a budapesti tudomány-egyetemen a jogot hallgatta, de egyúttal a történelmi előadásokat is, nevezetesen Rómer Flórisnak az őskori régészetről, a középkori műrégészetről, Magyarország érmészetéről, — Horvát Árpádnak oklevéltani, úgy Kerékgyártó Árpádnak magyar történelmi, nemkülönben a forrástanulmányokat felölelő „Történelmi gyakorlatok“ czimű előadásait kiváló szeretettel látogatta. 1871. évi márczius 27-én a budapesti királyi ítélőtábla előtt ügyvédi oklevelet nyert és szülővárosában ügyvédi irodát nyitott. 1872. évi január hó 4-én Szeged város aljegyzőjének s 1875. évi november hó 14-én pedig főjegyzőnek választott meg s mint ilyen a város közéletének kiváló munkása volt, de ezenkívül a közművelődési és közgazdasági ügyeket is eredményesen szolgálta. Mint a Dugonics-szoborbizottság jegyzője a szoboralap és a Dugonics-szobor létrejövetele körül sokat fáradozott. Jegyzője volt az 1876 évben Szegeden tartott országos ipar-, termény- és állatkiállítási bizottságnak s tagja volt az 1878. évben megalakult „Tiszavölgyi társulat“ központi bizottságának. Somogyi Károly esztergomi kanonok, midőn 50.000 kötetnyi könyvtárát Szegednek ajándékozta, az adományozó meghívása következtében főjegyzői állásáról lemondott, átvette és rendezte a könyvtárt, később pedig a városi régiségtárt, nevezetesen a 7000 darabból álló érem- és más régiséggyűjteményt, melyet legtöbbször a város körül előfordult leletekből létesített. 1893-ban az irodalom és tudomány művelésére alakult Dugonics-Társaság alelnökének választotta meg. 1876-ban a kiállítás körül kifejtett munkásságáért a koronás arany érdemkereszttel, 1883. évben pedig a város újjáalkotása körül telje-

sített szolgálataiért a Ferencz-József-renddel lett kitüntetve. Az irodalmi téren már 1869. év óta munkálkodik. Kezdetben a helyi lapokban kisebb történelmi közleményekkel lépett fel. Később az Archaeologiai Értesítőben, Századokban, Történelmi Tárbán, Magyar Könyvszemlében és Gazdaságtörténeti Szemlében jelentek meg közleményei, melyek sorában nevezetesebbek: 1. *Csanád vármegye régi határai közgyűlései, tisztviselői.* („Maros“ 1870., 1871. évf.) 2. *Úrnapi körmenet Szegeden 1724-ben* („Szegedi Híradó“, 1872.) 3. *A szegedi mézvároszché a török uralom alatt.* („Szegedi Közlöny“. 1874.) 4. *Deák Ferencz. Politikai jellemrajz.* („Szegedi Híradó“. 1876.) 5. *Ünnepi beszéd a Dugonics-szobor leleplezése alkalmából.* („Dugonics-Album“, 1876.) 6. *Jelentés a báró Palocsay levéltárról.* („Századok“, 1872.) 7. *II. Rákóczi Ferencz rézpénzeinek érmészeti és pénzügyi ismertetése.* („Archaeol. Értesítő“, 1872.) 8. *Adalékok a szabadságharc és az emigratio könyvészetéhez.* („Magyar Könyvszemle“, 1882.) 9. *Adalékok az emigratio érmei és pénzjegyei történetéhez.* („Vasárnapi Ujság“, 1882.) 10. *Jelentés Sárosmegye levéltáráról.* („Századok“, 1882.) 11. *A Somogyi-könyvtár.* („Magyar Könyvszemle“, 1885.) *Önálló nagyobb munkái:* a) *A „Szegedi Híradó politikai napilap negyedszázados pályafutása.* (Szeged, 1884. 8-r., 50 l.) b) *A régi Szeged* I., II. köt. I. A negyvenes évek és a forradalom napjai. Szeged, 1884. 319 l. II. A köbárány és a kun puszták pere. Szeged, 1887. 201 l. c) *Történelmi vizsgálatok a zsidók szegedi letelepedése körül.* Szeged, 1885. d) *Magyar pogánykori sírleletek.* Budapest, 1891. 18. l. (Külön lenyomat az „Arch. Értesítőből.) e) *Makó város története.* Szeged, 1892. 145. l. f) *Szeged és Délmagyarország. Szeged magyarságának kulturális és nemzeties hatása a délvidékre. A Dugonics-Társaság által 400 koronával jutalmazott pályamű.* Szeged, 1885. 69 l. g) *A mind-szent-algyői uradalmi történetéből.* 1+96. 20 l. (Külön lenyomat a „Gazdaságtört. Szemlé“-ből.) h) *Szeged története.* Négy kötet. Szeged, 1899. E munkáját 30 évi tanulmány és levéltári búvárlatok után. Szeged város megbízásából írta. A nagyszabású és gazdagon illusztrált, úgy színes és más mellékletekkel ellátott mű I. kötete 398 lapon a város történetét a legrégibb időtől a XVIII. század végéig, — a II. kötete 367 lapon a XVIII. század végétől az 1879. évi árvízig tárgyalja; a III. kötet 164 lapon az egyházak és hitfelekezetek, elpusztult templomok s kolostorok, a hatóság (követküldés, törvénykezés, közigazgatás, rendészet, árvaügyek, adózás, polgárság és polgárórság, községi háztartás) és társadalom, népesség fejlődése, a nyilvános élet, az egészségügy (járványok s ragályok, kórházak és gyógytárak stb.), iskolák és iskolázás, közműveltség (nyomdászat, színészet), közigazdaság (földművelés és állattenyésztés, szőlőművelés és gyümölcsészet, erdősítés), — czéhek, szabad iparágak, kereskedelem, vásárok, régi árviszonyok, forgalmi eszközök és áruforgalom

hitel- és pénzügy történetét öleli fel. A IV. kötet 586 lapon az okmánytár s a név- és tárgymutatót tartalmazza. A művet Szeged város 700 példányban adta ki, melyből csak 100 példány kerül a könyvpiaçzra, a többi a város küldi meg hatóságoknak, intézeteknek és könyvtáraknak. Az első két kötet szétküldése már részben megtörtént. a III. és IV. kötet kinyomása is be van fejezve s szétküldése márczius hó folyamán történik. A fent elösorolt irodalmi munkák, de különösen „Szeged története” czimű, évtizedek történet- s régiségkutatói tevékenysége alapján készült nagyszabású, négy kötetes, most megjelent jeles és kimerítő monographia által jól kiérdemelt történetírói működés akadémiái megjutalmazásául, Reizner János urat, a szegedi Somogyi-könyvtár és városi múzeum nagyérdemű igazgatóját a II-ik osztály b) alosztályába levelező tagul megválasztásra ajánljuk. — **UGYANÓT** külön is ajánlja Zsilinszky Mihály r. tag. Reizner Jánost, a szegedi Somogyi-könyvtár derék igazgatóját, a Dugonics-társaság alelnökét, Szeged város jeles monographusát az Akadémia történeti osztályába levelő tagul ajánlom. Teszem ezt először azért, mert súlyt helyezek arra, hogy vidéki nagyobb városaink komoly törekvésű irodalmi férfiai támogatassuk; másodszor és különösen azért, mert Reizner János eddigi társadalmi és irodalmi tevékenységével bőven megérdemelte azt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé emelje. Szeged város közművelődési ügyeinek vezetésében és az ottani történelmi és régészeti múzeum megalapításában senkinek sincs nagyobb érdeme, mint neki. A történelemmel szakszerűen foglalkozik; eredeti okmányok után dolgozik, kivált a magyar alföld megismeretése czéljából. Eddigi munkásságát az előbbi ajánlatban felsorolt dolgozatai mutatják. Munkálkodásától még sokat lehet várni, azért melegen ajánlom tagtársaim szíves figyelmébe.

Dr. SZENDREI JÁNOS-t levelező tagnak ajánlja **B. Nyáry Jenő** tiszteleti tag. Dr Szendrei Jánost, a m. tud. Akadémia archaeologiai és hadtudományi bizottságának évek óta tagját, az országos régészeti és embertani társulat és a műbarátok körének titkárát, a műemlékek országos bizottságának rendes tagját, a millenniumi kiállítás s a párisi világkiállítás magyar hadtörténelmi csoportjának buzgó rendezőjét, negyedszázados régészeti és történelmi irodalmi művei alapján, melyek egész könyvtárat tesznek ki s számos nagybecsű dolgozatokat tartalmaznak: levelező tagságra a legmelegebben ajánlom. Épen 13 éve annak, hogy először voltam bátor öt ajánlani az Akadémia kegyeibe. Azóta fáradhatatlanul dolgozik tovább, újabb és újabb művekkel gazdagítja irodalmunkat s tollát nem pihenteti. Hasonkorú jeles tehetségű íróársai mind tagjai már az Akadémiának. Eddig csak neki nem nyílt meg a kapu. A mult évi választás alkalmával azonban már az osztály elismeréssel volt érdemei iránt, nagy többséggel keresztül is ment az osztályban, csakis a plenumban szenvedett aján-

lásom hajótörést: 2 szavazattal megbukott. Ismételten ajánlom Szendreit az Akadémia mélyen tisztelt tagjainak igazságos és pártfogó kegyeibe.

WERTHEIMER EDE pozsonyi kir. jogakadémiai rendes tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Károlyi Árpád** r. tag. Wertheimer már 25 év óta (mikor 1875-ben első nagyobb dolgozata — az 1566-diki török háborúról — megjelent) buzgóan kutató munkása a történelemnek. Önálló, eredeti kútfőkön nyugvó becses munkásságának fele (talán nagyobb fele) hazai történelmünk egyes, XVI—XIX-dik századokbeli kérdéseinek földerítésére esik A nélkül, hogy részletekbe bocsátkoznám, utalok a „Századok“-ban megjelent tartalmas értekezéseire, melyek elseje, Magyarország állapotáról a XVI. és XVII. században, már 1875-ben napvilágot látott Ezt követték később kulturtörténeti adalékai (ugyanott), ifj. Kovacsics életéhez és a Magyar Kurir történetéhez s becses tanulmányai az 1807-diki magy. országgyűlésről és a magyar censura történetéről. A „Budapesti Szemle“ kiváló tanulmányokat hozott tőle a magyar ipar- és kereskedelem története köréből, II. József és báró Hompesch érintkezéseiről, I. Napoleonnak Magyarországhoz való viszonyáról, az idősb Rainer főherczeg 1810-diki magyarországi útjáról s báró Ambrózy kiadatlan emlékiratairól. Ugyancsak e Szemlében jelent meg s méltó föltűnést keltett magvas és kimerítő dolgozata az 1811—12-diki magyar országgyűlésről. Mint Akadémiánk vendége többször tartott fölolvasást a XVI. és XVIII. századbéli egyetemes európai történet egyes kérdéseiről, melyek közül négy — becses forrástanulmány — ugyancsak Akadémiánk és osztályunk értekezései közt jelent meg. Különös sikerrel műveli Wertheimer kiadatlan források (a bécsi, berlini, párisi, londoni és római nagy levéltárakból nyert anyag) alapján az újabb európai történelmet, mindig kiváló és nyomatékos, részletes figyelemmel Magyarországra. Elég ha e részben kétkötetes nagy munkájára utalok, melynek czíme „Ausztria és Magyarország története a XIX. század első tizedében“. E mű 1885-ben az akadémiai (1200 frtos) nagy jutalomra első sorban lőn ajánlva s mint az akad. tagok jól tudják, csupán csak azért nem nyerte el e nagy jutalmat, mert a második kötet akkor még nem került ki a sajtó alól s így a mű nem volt befejezettnek tekinthető. Német nyelvű munkálatai közül a Sybel-féle tört. folyóiratban s a bécsi akadémia kiadványaiban megjelent sok értekezésén kívül főleg a „Die Verbannten des ersten Kaiserreichs“ czimű könyvére mutatok, a mely szélesb európai körökben vonta magára a figyelmet, ép úgy mint a Bonaparte-dynastia egyes tagjairól francia nyelven írott értekezései. Az elősoroltak alapján Wertheimert, a kinek hazai történelmünk legparlagabban fekvő korszakának buzgó művelésén kívül különös érdemül rovom föl, hogy idegen nyelvű, egyetemes történetet tárgyaló munkáiba mindenütt gond, szeretettel és szakértelemmel fűzi be.

hazája, Magyarország történetét, Akadémiánk levelező tagjául melegen ajánlom. — **UGYANÖT** ajánlja **Ortvay Tivadar** I. tag. Midőn Wertheimer Ede pozsonyi kir. jogakad. tanárt akadémiai tagul ajánlanám, egy oly kiváló férfiura s alapos nagyérdemű tudósra hívom fel a tek. Akadémia figyelmét, ki a tagul való megválasztást már régen megérdemelte volna. Wertheimer már közel három évtized óta ernyedetlen munkásságot fejt ki történetírásunk terén s mondhatni, hogy kiváló mérvben járult ernyedetlen kutatásaival történeti tudásunk fejlesztéséhez. Kutatásának köre az újabb történelem, melylyel modern nemzeti fejlődésünk oly sokszorosan összefügg. Kutatásának anyagát hazai és külföldi levéltárakban gyűjti, minden dolgozata kiadatlan forrásanyagot nyújt, az anyag feldolgozása pedig oly tökéletes, hogy munkáival nemcsak történeti ismereteinket szaporítja, hanem a történet iránt való érdeket is kiválóan felkelti. Még történetíróinknak is jeles mintaképül szolgálhat, a mennyiben a történeti anyagot finom izléssel, értelmes tömörséggel s szorgos kritikával dolgozza fel. Minden dolgozata egyaránt érdekfeszítő és tanulságos s mind e jeles tulajdonságainál fogva nemcsak hazánkban, hanem a külföldön is elismert tekintély. Ha hozzá vesszük személyének szerénységét és szeretetreméltóságát, valamint azon önzetlenséget, melylyel évek hosszú során át történettudományi színvonalunk emelése céljából fáradozik, valóban el kell akkor ismernünk, hogy az Akadémiába való megválasztásra a legérdemesebb s legjogosultabb író. — Tőle még sokat várhatunk is, mert hangyaszorgalma következtében a gyűjtött levéltári anyag kezei alatt felette megszorodott. Összes irodalmi működését tekintve, túlzás nélkül azt mondhatni, hogy tudományos munkásságának eredményével hazai történettudományunk újkorra vonatkozó terén nevezetes hézagot pótol. Egyik nagy munkáját: „Ausztria és Magyarország XIX. századi történetét“ mindjárt megjelenése után 1885-ben az 1200 forintos jutalomra ajánlták s a mi szorosan vett történettudományi alapos, eredeti s önálló működésén kívül érdemeit szaporítja, az, hogy a hazánkra vonatkozó könyvek hir- és szaklapokban való ismertetésével hazánk érdekeit felette hasznosan szolgálja. Irodalmi termékeinket is főleg ő ismerteti meg a külfölddel s így nagyrésze van abban, hogy a külföld mind méltányosabban ítéli meg szellemi életünk értékét. Legyen szabad bizvást remélnem, hogy egy ilyen nagyérdemű, fényes tehetségű, nagy munkabíró jeles szakembert a tek. Akadémia örömmel vesz fel tagjai sorába. Diszére lesz Akadémiánk-nak. Munkáiból legyen szabad a következő sorozatot mellékelnem:

1. *Házasság-tervezés Erzsébet Anglia királynője és Károly osztr. főherczeg között.* 1875.
2. *Erzsébet Anglia királynője és Ausztria.* 1879.
3. *A tervezett négyes szövetség Ausztria-, Orosz-, Francia-, Spanyolország közt.* 1880.
4. *Franciaország magatartása II. József császárnak II. Frigyes porosz királlyal történt találkozásaival szemben.* 1882.
5. *Ausztria és Magyarország*

története a XIX. század első tizedében. Két kötet. 1884—90. 6. Rainer főherczeg utazása Magyarországon 1810-ben. 1894. 7. Bárá Hompesch és II. József. 1895. 8. Az 1807. évi országgyűlés. 1896. 9. Adalék a Magyar Kurir történetéhez. 1897. 10. A magyar cenzura történetéhez. 1898. 11. Bárá Ambrózy kiadatlan emlékirataiból. 1898. 12. Az 1811/12. évi magyar országgyűlés. 1899. 13. I. Napoleon viszonya Magyarországhoz. 14. Zur Geschichte des Türkenkrieges Max II. 1875. 15. Die drei ersten Frauen des Kaisers Franz. 1893. 16. Die Verbannten des ersten Kaiserreichs. 1895. 17. Documents mérités sur Marie-Antoinette. 1884. 18. Un projet de divorce entre Louis Bonaparte et la reine Hortense. 1896. 19. Documents mérités sur la maladie et la mort du duc de Reichstadt. 1897. 20. Aufenthalt der Erzherzoge Johann und Ludwig in England 1815 und 1816. 1892. 21. Erzherzog Karl und die zweite Koalition. 1885.

A II. OSZTÁLYBA.

PERROT GYÖRGY francia archaeologust külső tagnak ajánlja **Hampel József** r. t. Akadémiai külső tagnak ajánlom a II. osztály keretében Georges Perrot urat, a jelenlegi Franciaország legjelesebb archaeologusát. Georges Perrot 1832-ben született, tanulmányai bevégezése után 1855-ben a francziák athenei archaeologiai intézetének volt tagja; utóbb lyceumi tanár korában a kormánytól megbízást nyert arra, hogy Kis-Ázsiában archaeologiai kutatásokat tegyen. Ennek következtében 1861-ben bejárta Bithyniát, Galatiát és Cappadociát és kutatásainak eredményeit egy nagybecsű munkában tette közzé, mely tudományunk alapl művei közé tartozik. Címe: L'exploration archéologique de la Galatie et de la Bithynie (1862—1872.). Syriai útját leírta 1863-ban megjelent művében „Souvenirs d'un voyage en Syrie“ és görögországi utazásai Thasos és Kréta szigetére vezették, melyekről külön monographiákat tett közzé. A classikai világ más oldalával foglalkozott két ismeretes munkájában: 1. az athenaei köztársaság köz- és magánjogáról (Essai sur le droit public et privé de la république athenienne 1867.) és 2. az athenei ékesszólásról (l'Eloquence politique et judiciaire à Athènes 1873); ez utóbbit a híres epigraphus Léon Renier társaságában tette közzé. Időközben nem szünt meg archaeologiai, epigraphikus és történeti tanulmányokat tenni és értekezéseit összegyűjtötte 1875-ben egy becses kötetben, melynek címe: Mémoires d'archéologie, d'epigraphie et d'histoire. A franciaországi archaeologiai kutatásnak két legelőkelőbb folyóiratát a „Revue archéologique“ és a „Journal des Savants“ szerkesztésében előkelő része van. 1874 óta Perrot a francia „Institut“ tagja. A Sorbonneban a classikai archaeologia tanára. Utóbb kinevezték az

„École normale supérieure“ igazgatójává és most sorbonnei tanszékét egy más jeles szakember, Collignon látja el. Szabad idejét 1882 óta teljesen élete főművének szenteli, Chipiez-vel, a kitünő építészeti szakértővel egyesült az ó-kori művészet történetének közzétételére (*Histoire de l'art dans l'antiquité*). Az utóbbi 18 év óta ez a monumentális mű jóformán egész erejét igénybe veszi. Megjelent belőle eddig hét erős kötet (három nyelven). Lefordítják rögtön angolra és németre, mert sem a Csatornán túl, sem a szárazföldön nincs a szakirodalomban oly mű, mely a Perrot munkáját, az ókori művészet dolgában akár tudományos alaposságára, akár az anyag teljességére vagy a stylistikus előadás szépségére nézve megközelítené. A munka eddig a görög archaikus művészet tárgyaáig jutott. Kötetről kötetre kíséri az egész tudományos világ a fontos mű megjelenését, figyelemmel és kötetről-kötetre mind magasabbra száll az osztatlan elismerés, mely a kitünő mester munkásságát mindenünnen éri. Akadémiánk önmagát fogja megtisztelni, hogy ha a kitünő francia tudósnek megnyitja csarnokát.

A III. OSZTÁLYBA.

DUKA TIVADAR levelező tagot *tiszteleti* tagnak ajánlja **Hógyes Endre** r. tag. Alólirott melegen ajánlom, hogy dr. Duka Tivadar, Akadémiánk levelező tagja, a III. osztályba tiszteleti tagul megválasztassék. Londonban élő hazánkfiának érdemeit felsorolnom a M. Tud. Akadémia előtt szükségtelen. Egy hosszú emberéleten át távol hazájától, kedvező körülmények között mindig fentartotta a szellemi összeköttetést hazájával és annak tudományos és irodalmi köreivel, és igyekezett a saját körében mindig a rokonszenvet Anglia és Magyarország között ápolni és fejleszteni. Megválasztásával az Akadémia dísze és tekintélye bizonyára növekedni fog.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA.

RÉTHY MÓR levelező tagot *rendes* tagnak ajánlja Fröhlich Izidor r. tag. Dr. Réthy Mór I. tagot az Akadémia 1878. évi június hó 14-én választotta levelező tagjai sorába. Ezóta Réthy Mór, a geometria, matematika és a matematikai physika művelője. Akadémiánk egyik legtevékenyebb, legszorgalmasabb tagja, ki e lefolyt huszonkét évben teljesen megfelelt azon várakozásoknak, melyek megválasztása alkalmával hozzáfűződtek. Nagyszámú s részben terjedelmes értekezései következtében a geometria, a fényelmélet, az elméleti hydrodynamika, a mechanika alapelvei köréből merítették tárgyukat, de más körökhöz is tartoznak; és nemesak Akadémiáknak lettek bemutatva,

vagy másnemű hazai matematikai-physikai folyóiratokban jelentek meg, hanem nagyobbbrészt külföldi tudományos folyóiratokban is napvilágot láttak s ott érdemök szerinti becsülésben részesültek, sőt más szerzők új értekezéseinek is szolgáltak indító okául. Részletes felsorolásuktól itt annál is inkább tekinthetek el, mivel akadémiai tagtársaink előtt Réthy Mór jelzett működése amúgy is ismeretes: azonban nem mellőzhetem Réthy Mór tevékenysége azon részének főlemlítését, melylyel hazai matematikai tudományosságunk egyik legértékesebb gyümölcsének, Bolyai világhírű „*Tentamen*“-jének Akadémiánktól rendezett új kiadása szerkesztése körül munkálkodva, e műnek eddig megjelent első kötete tudományos revisiója és sajtó alá rendezése legfárasztóbb részét legnagyobb gonddal elvégezte s második kötetére nézve is ugyanily kötelezettséget vállalt el és így e lángelméjű matematikus nevezetes alkotásának a világ matematikusai előtt újlag történt megismertetése körül lényeges érdemeket szerzett magának. Biztos vagyok benne, hogy Réthy Mór rendes taggá leendő megválasztása után csak fokozni és tetézni fogja eddigi szakadatlan tudományos törekvéseit. — **UGYANÖT** ajánlják **Heller Ágost** r. tag és **Rados Gusztáv** l. tag. Réthy társunk immár több mint 20 éve tagja Akadémiánknak. Már előbb felmutatott tudományos tevékenysége után, ezen idő alatt számos matematikai és elméleti physikai dolgozattal gazdagította tudományos irodalmunkat. Értekezéseinek hosszú sora, melyről a mellékelt lajstrom számot ad, már 1874-ben indult meg és mutatja serény, tudományos működését. Réthy, ki König Gyula társunkkal Bolyai Farkas „*Tentamen*“-jének az Akadémiától kiadott második kiadását szerkeszti, ezen működésében alkalmat talált a szerzőnek néhány geometriai tételével bővebben foglalkozni, miről néhány értekezése tanúskodik. — Mindezeket tekintetbe véve, Réthy Mór társunkat minden tekintetben érdemesnek találjuk, hogy mint az Akadémia III. osztályának régi munkása, rendes tagjai sorába választassék. — Irodalmi működése: 1. *A diffractio elméletéhez*. Értekezések a mathem. tudomány köréből. 1874. V. 2. *Ein Beitrag zur Theorie der Beugungserscheinungen*. Göttinger Nachrichten. 1877. 3. *A kerületre redukálható felületi integrálok elméletéhez*. Értekezések a mathem. tud. köréből. 1874. VII. 4. *Az eleven erő elvéről*. Erdélyi Múzeum-Egylet Értesítője. 1875. 5. *A háromméretű homogén tér* (ú. n. nem-euklidikus) *síktani trigonometriája*. Értekezések a mathem. tudom. köréből. 1875. VII. 6. *Die Fundamentalegleichungen der nicht-euklidischen Trigonometrie auf elemententarem Wege abgeleitet*. Grunert Archiv der Mathem. und Physik. 1877. 8. *A hydrodynamikai nyomás képlete lapra és ékre levezetve*. Kirchhoff módszere szerint. Kol. Orsz. Term. Értesítő. 1879. 9. *Elméleti vizsgálatok a rezgésstan köréből*. Ugyanott. 1880. 10. *A törés és visszaverés elmélete* Neumann módszerének általánosításával és bővítésével. Székfoglaló érte-

kezés. Magyar Tud. Akad. Érték. 1880. 11. *Theorie der Reflexion und Brechung* etc. Pogg. Annalen. Bd. XII. 12. *A sarkított fényrengés elhajító rács által való forgatásának magyarázata különös tekintettel Fröhlich észleleteire.* M. Tud. Akad. Érték. 1880.

13. *Ueber die Polarisation des gebeugten Lichtes.* Pogg. Ann. Bd. XII. 14. *Adalékok a hőelmélet második főtételének levezetéséhez mechanikai elvekből.* Műegyetemi Lapok. 1877. pag. 1.

15. *Észrevételek, Szily Kálmán, a hőelméletben előforduló mennyiségek dinamikai jelentéséről írt dolgozatára.* Ugyanott 1877. pag. 135.

16. *A propellercsavar elméletéhez.* Ugyanott. 1877. pag. 257.

17. *Clausius és Boltzmann thermodynamikai tételének általánosítása, ha a potential a sebességének is függvénye* U. o. 1877. pag. 274. és 1878. pag. 1.

18. *Állana-e a Boltzmann-Clausius-féle tétel akkor is, ha a potential az időtől is függne?* U. o. 1878. pag. 106.

16. *Az általánosított Boltzmann-Clausius-féle tétel bizonyítása, az érvényesség körének bővítésével.* U. o. 1878. pag. 172.

20. *Végszerűen egyenlő területek.* Mathem. és Természettud. Értesítő. 1892.

21. *Végszerűen egyenlő területekről.* Mathem. és Természettud. Értesítő. 1892. pag. 103.

22. *A végszerű egyenlőség főtételének bizonyításához.* Mathem. és Természett. Értesítő. XII. köt. 8—9. füzet.

23. *Endlichgleiche Flächen.* Mathem. Annalen. XXXVIII. pag. 405. Ugyanaz. Mathem. u. Nat. Berichte aus Ungarn. Bd. VIII. pag. 170.

24. *Ueber endlichgleiche Flächen.* Mathem. Ann. XLII. pag. 297. Ugyanaz. Mathem. u. Nat. Berichte aus Ungarn. Bd. XI. pag. 66.

25. *Zum Beweis des Hauptsatzes über die Endlichgleichheit ebener Systeme.* Mathem. Ann. Bd. . . Ugyanaz. Mathem. u. Nat. Berichte aus Ungarn. Bd. . .

26. *Végszerűen egyenlő területek.* Mathem. és Phys. Lapok. 1893. pag. 1., 118., 241.

27. *A suriódás elméletéhez.* U. o. 1892. pag. 269. és 1894. pag. 5., 111., 224., 274.

28. *Folyadéksugarak.* Értekezések a mathem. tudom. köréből. 1894. 4. szám.

29. *Strahlformen incompressibler reibungslosen Flüssigkeiten.* Mathem. Nat. Berichte aus Ungarn. Bd. XII. pag. 144.; Mathem. Ann. Bd. XLVI. pag. 249.

30. *A legkisebb actio elvéről.* Mathem. és Természett. Értesítő. XIV. köt. pag. 1., 299.

31. *Ueber das Princip der kleinsten Aktion.* Mathem. u. Nat. Berichte aus Ungarn. Bd. XIII. pag. 1.

32. *A legkisebb actio elvéről és a Hamilton-féle elvről.* Mathem. és Természett. Értesítő. 1896. XIV. 4. füzet.

33. *Ueber das Princip der kleinsten Action und das Hamilton'sche Princip.* Mathem. Annalen. XLVIII. Bd. pag. 514.

34. *Súlyos folyadéksugarak.* Mathem. és Természett. Értesítő. 1897. kötet. pag. 342.

35. *Ueber schwere Flüssigkeitsstrahlen.* Mathem. u. Naturw. Berichte aus Ungarn. 1898. Bd. XV. pag. 258.

36. *Bojyai Farkas Tentamen-ét kiadja a Magy. Tud. Akadémia megbízásából König Gyula rendes tag társaságában.* Az első kötet megjelent 1897-ben, a második kötet munkában van.

GONDA BÉLA miniszteri osztálytanácsost levelező tagnak ajánlják **Kherndl Antal** és **Lipthay Sándor** rendes tagok. Gonda Béla a magyar irodalomnak egyik szorgalmas, régi munkása, a kinek első dolgozatai már 1871-ben jelentek meg a Természettudományi Közlönyben, a ki azóta számos technikai és közgazdasági értekezést tett közzé a hazai és külföldi szaklapokban, és a kinek sok ezikke látott napvilágot legelőkelőbb napilapjaink hasábjain. Ezek felsorolását mellőzhetőknek véljük annyival inkább, mert *Színnyeiben* részletesen közölve; de megemlítendőnek tartjuk, hogy 1877-ben *Gazdasági Mérnök* czímen önálló folyóiratot indított meg, a mely később a *Műszaki Hetilappá* alakult át és a melyet azóta megszakítás nélkül szerkeszt; továbbá, hogy 1896-ban a *Vízügyi Közlönyt* és ennek megszűnése után 1898-ban a *Magyar Hajózás* czímű szaklapot alapította, és hogy mindkét lapjával elvitathatatlan nagy szolgálatokat tett és tesz a közügyeknek. Önállóan megjelent műveinek jegyzékét a következőkben közöljük: *A torontálmegyei tiszai zsilipek*. Budapest, 1876. *A torontálmegyei tiszamarosi ármentesítő társulat eddigi működése és szervezete*. 1876. (Mindkettő különlenyomat a Magyar Mérnök- és Építész-egylet Közlönyéből.) *Építési tanácsadó mérnökök, építésszek stb. használatára*. Budapest, 1878. (A II. teljesen átdolgozott kiadás 1889-ben jelent meg.) *A tiszavölgyi társulat által 1879-ben rendezett szakértői értekezlet eredménye*. Budapest, 1879. *Közgazdaságunk 1879-ben*. Budapest 1881. (Különlenyomat az Ellenőről.) *A hydrographiai intézmény Olaszországban*. Budapest, 1884. (Különlenyomat a Gazdasági Mérnökből.) *Az aldunai vaskapu és az ottani többi zuhatag szabályozása*. Budapest, 1892. (Francziául is megjelent Párisban 1892-ben.) *A Magyar Duna*. Budapest, 1894. (Különlenyomat az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képből.) *Vásárhegyi Pál élete és művei*. 1895. (Széchenyi István gr. mérnöki tanácsadójának jellemrajza.) 1896-ban magyar, francia és német nyelven kiadta kimerítő munkáját *Az aldunai vaskapu szabályozásáról* és 1899-ben végre terjedelmes munkát írt a *Magyar Hajózás* czímén, a mely németül is megjelent. Hivatalos szakszerű tevékenysége révén Gonda Béla nagyban hozzájárulhatott Akadémiánk messzelátó megalapítója, *Széchenyi István* gróf három kedvelt eszméjének (Fiume, Vaskapu. dunai kikötő) a megvalósításához. Ajánlottunknak ugyanis előkelő része van mind a fiumei kikötő nagyarányú fejlődésében, mind a vaskapuszabályozás korszakos munkálatainak sikerében, mert ezek ügyeinek ő a miniszteri előadója és végrehajtásuk közben ő végezte azok felülvizsgálását. Újabban pedig a budapesti kereskedelmi kikötő országos fontosságú terveinek kidolgozásával volt megbízva és ebbeli feladatának szintén fenyévesen megfelelt. A mikor mindezek alapján *Gonda Béla* miniszteri osztálytanácsost levelező tagul ajánljuk, azt reméljük, hogy az Akadémia a hosszú évek sorára terjedő érdemes munkásságtól nem fogja megtagadni az elismerés babérját.

A III. OSZTÁLYBA.

BOLTZMANN LAJOS udvari tanácsost, bécsi egyetemi tanárt, a bécsi császári akadémia rendes, a berlini akadémia tiszteleti tagját *külső* tagul ajánlják **Heller Ágost**, **Fröhlich Izidor**, **Schuller Alajos** és **Szily Kálmán** r. tagok. Boltzmann mint a matematikai physika kiváló művelője, Kirehhof és Helmholtz halála után, Lord Kelvin, elaggott külső tagtársunk mellett, az elméleti physika leghivatottabb képviselője és ekként külső tagjaink illustris körében méltóan foglalna helyet. A mechanika alapelveinek, a gázok molekuláris mechanikájának mélyre ható felfogásával a thermodynamikában és az elektromosság tanában számos fontos dolgozattal gazdagította a tudományos irodalmat. Nézeteiben az atomistikus elméletnek tántoríthatatlan híve, azon elméletnek, melynek alapján áll még ma is a theoretikus physika speculativ művelőinek túlnyomó része, de e mellett éles kritikái szemével, teljesen részrehajlatlanul szemügyre veszi azt a méretet is, melyet ő magáénak nem vall. Mindezeknél fogva ezen kiváló tudósnak, a matematikai és physikai szakemberek részéről általános tiszteletben tartott férfiainak megválasztását külső tagul melegen ajánljuk.

MENDELEJEFF DIMITRIJ IVANOVICS-ot, a sz.-pétervári akadémia tagját és a sz.-pétervári egyetemen a chemia professzorát, az Akadémia III. osztályába *külső* tagnak ajánlja **Than Károly** r. tag. Számos nagyértékű tudományos kutatásai, a chemiának exact irányban való fejlődését lényegesen előmozdították. Elég legyen e helyen csak azt kiemelnem, hogy Mendelejeff az elemek periodusos rendszerének felfedezője. E felfedezésével nemcsak új elemek létezését és azok sajátosságait jövendőlte meg, hanem egyszersmind a chemia új rendszerét alapította meg. E rendszer most már úgyszólván általánosan el van fogadva, és a chemia újabb fejlődésére döntő befolyást gyakorolt. A nagynevű orosz tudós századunk egyik legkiválóbb természettudományi bűvára, megválasztását igen melegen ajánlom a tekintetes Akadémiának.

Dr. STÄCKEL PÁL kielii egyetemi ny. r. tanárt *külső* tagnak ajánlják **Szily Kálmán** és **König Gyula** r. tagok. A kiváló tudós, kinek külső taggá való megválasztását javaslatba hozzuk, számos általános elismerésben részesült munkájában fáradozott a matematikai tudományok előrevitelén. Akadémiánk haláljáira számíthat az a nagyszabású munka, melyben dr. Engel Frigyes lipcei tanárral együtt a nem-euclidesi geometria történetét írja meg, és melyben a Bolyai Farkas és Bolyai János működését tárgyaló kötet az ő munkája lesz. Habár e kötet még csak sajtó alatt van,

kötelességünknek tartottuk, hogy már most ajánlatunkkal a t. Akadémia elé lépjünk; mert ő ismertette már eddig is úgy az Akadémia „Értesítőjé”-ben, mint német nyelven Bolyai Jánosnak a képzetes számokra vonatkozó elméletét, és ő neki köszöni az Akadémia – a mit talán első sorban kellett volna emliteni — a Gauss-Bolyai levelezésnek Schmidt Ferencz úrral együtt eszközölt kiadását. Ő neki köszönjük első sorban, ha e kötet a magyar tudós és a magyar tudomány maradandó emléke lett. Arra, hogy külföldi tudóst Akadémiánk tagjai közé felvegyünk, ennél nyomatékosabb jogczímet alig találhatunk